

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
UKRAJNA OKTATÁSI ÉS TUDOMÁNYOS MINISZTERIUMA**

**Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola**

Історичне краєзнавство /Történelmi honismeret
(назва навчальної дисципліни / a tantárgy neve)

**ПРОГРАМА
обов'язкової навчальної дисципліни**

**Normatív tantárgy
PROGRAMJA**

**підготовки бакалаврів/магістрів
alapképzés/mesterképzés**

напряму/спеціальність

**6.020302 „Педагогіка і методика середньої освіти. Історія
(шифр і назва напрямку, спеціальності / szak kódja és neve)
014 Середня освіта
szak**

Розробники програми / A program kidolgozói Csatóry György PhD
Чотарі Ю.Ю. к.і.н. доцент каф.

Затверджено на засіданні кафедри Історії і суспільних наук
Протокол №__1__ від „28__” __серпня____ 2017__ року
Jóváhagyva a Történelem és Társadalomtudományi Tanszék ülésén
2017. augusztus 28-án, jegyzőkönyv száma: __1__

Завідувач кафедри / Tanszékvezető _____
(підпис / aláírás) (прізвище та ініціали / név)

ВСТУП / BEVEZETÉS

Програма вивчення навчальної дисципліни “ Історичне краєзнавство /**Történelmi honismeret** ” складена відповідно до навчального плану підготовки бакалаврів/магістрів напряму (спеціальності) “Середня освіта. Історія”

A „Історичне краєзнавство /**Történelmi honismeret** ” tantárgy programja a történelem szak alapképzés/mesterképzés tantervének megfelelően lett kidolgozva.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є / A tantárgy oktatásának tárgya:

Мета / Cél Megismertetni a hallgatókkal a történelmi honismerethez kapcsolódó tudományágak összességét. A hallgatókat az önálló tudományos munkára ösztönözni. A szülőföld szeretetére nevelni.

Завдання / Feladat Ознайомити слухачів з минулим краєзнавчих досліджень на Закарпатті. Археологія, етнографія, архітектура і мистецтво рідного краю. Письмові та усні джерела історичного краєзнавства. Історичне краєзнавство на уроках історії.

Міждисциплінарні зв'язки / Tantárgyi kapcsolatok:

Курс заснований на застосуванні до вивчення туристичних ресурсів свого регіону всіх теоретичних і методичних знань і практичних навичок, отриманих у ході вивчення дисциплін фізичної й соціальної географії, економіки й менеджменту туризму, культурології й історії.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів / A tantárgy programja a következő tartalmi modulokból áll:

I. modul Vidékünk története a magyar hűbéri állam megalakulásáig./ Історія нашого краю до виникнення феодального суспільства.

II. modul Vidékünk a feudalizmus és az Osztrák-Magyar Monarchia idején./ Наш край в добу феодалізму і в період Австро-Угорщині.

III. modul. Kárpátalja története az első világháborútól a XXI. századig./ Історія Закарпаття від I. світової війни до XXI. ст.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни / A tantárgy céljai és feladatai

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни / A tantárgy célja:

Мета / Cél Megismertetni a hallgatókkal a történelmi honismerethez kapcsolódó tudományágak összességét. A hallgatókat az önálló tudományos munkára ösztönözni. A szülőföld szeretetére nevelni.

Використовуючи нові методологічні підходи та здобутки історіографії поглибити знання студентів з історичного краєзнавства та історичної регіоналістики; сприяти культурно-історичній самоідентифікації молоді; виховати культуру міжрегіонального спілкування та міжетнічної толерантності; сприяти формуванню активної особистості, здатної практично реалізувати набуті знання для специфічних потреб регіону; вдосконалити навички історичного дослідження шляхом пошуково-краєзнавчої роботи.

1.2. Основне завдання вивчення дисципліни / A tantárgy fő feladata:

Завдання / Feladat Ознайомити слухачів з минулим краєзнавчих досліджень на Закарпатті. Археологія, етнографія, архітектура і мистецтво рідного краю. Письмові та усні джерела історичного краєзнавства. Історичне краєзнавство на уроках історії.

1.3. Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні / Az oktatási programnak megfelelően a hallgatóknak:

znanu / tudnia kell:

Перебіг основних подій політичного процесу, його діячів, соціально-економічні зміни, що відбулися на Закарпатті, основні етапи духовного і культурного життя українського суспільства, біографічні дані про видатних представників духовенства, культури, освіти і науки, загальні тенденції розвитку Закарпаття.

vmítu / képesnek kell lennie:

Визначати хронологічну послідовність історичних подій; хронологічно співвідносити процеси, які відбувалися на землях України (Закарпаття) із загальноєвропейськими тенденціями історичного руху.

–Показувати на історичній карті території розселення українців, територіальні зміни, що відбувалися, і співставляти їх із сучасними кордонами України.

–Характеризувати політико-адміністративний устрій Закарпаття на різних історичних етапах.

– Описувати та порівнювати становище населення Закарпаття та риси повсякденного життя українців і інших народів на різних етапах історичного розвитку та у складі різних державних утворень.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 години/4 кредитів ECTS.

A tárgy oktatására 120 óra / 4 kredit (ECTS) áll rendelkezésre.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни / A tantárgy összetevői

Змістовий модуль 1. / 1. tartalmi modul

I. МОДУЛЬ: Історія нашого краю до виникнення феодального суспільства.

1.Тема: Археологія Закарпаття. / Kárpátalja a régészeti kutatások tükrében.

- Кам'яний вік.(періодизація, стоянки, предмети, характерні риси, дослідники) /Kőkorszaki lelőhelyek. (periodizáció, kapcsolódó települések, tárgyak, jellegzetességek, kutatóik)
- Мідянний вік.(теж.) /Rézkorszaki lelőhelyek. (ua.)
- Бронзовий вік. (теж.) /Bronzkori lelőhelyek. (ua.)
- Залізний вік.(теж.) Vaskorszaki lelőhelyek (ua.)
- Римська епоха (теж.) /Római kori lelőhelyek (ua.)
- Населення нашого краю до приходу угорських племен./Vidékünk lakossága a honfoglalás előtt
- Слов'янське населення до приходу угорських племен./A szláv lakosság a honfoglalás előtt, kontinuitás.

2. Тема. Наш край під час і після завоювання вітчизни угорцями. /Téma: Vidékünk és a honfoglalás idején és utána..

- Схема і направлення приходу угорських племен./A magyar törzsek bejövételének irányvonalai
- Значні військові дії на території нашого краю./Jelentősebb harci események színhelyei, kimenetele
- Археологічні розкриття даної епохи./Honfoglalás-kori régészeti leleteink
- Переселення русинів від „Закарпаття”/ A ruszin lakosság betelepítése a Kárpátokon túlról.
- Побут, культура, етнографія русинів. /Ruszin életmód, kultúra, néprajz.

Змістовий модуль 2. / 2. tartalmi modul

II. МОДУЛЬ: Наш край в добі феодалізму і в період Австро-Угорщині.

1. Тема: Феодальні відносини /формування комітатів Унг, Берег, Угоча, Мараморш. /Téma:

Ung-, Bereg-, Ugocsa és Máramaros vármegyék megalakulása, közigazgatási története.

- Від Святого Іштвана до Бейли IV./Szent Istvántól IV. Béláig.
- Королівські комітати./Királyi vármegyék.
- Дворянські комітати./Nemesi vármegyék.
- Укріплення адміністрації, комітатська ієрархія./A közigazgatás megszilárdulása, a vármegyei hierarchia.
- A mohácsi vész és következményei, Habsburg uralom vidékünkön.

2. Тема: Визвольна боротьба під керівництвом Ференца Ракоці II. /Téma: Vidékünk a Rákóczi-szabadságharc idején.

- Початок визвольної боротьби./A szabadságharc kezdete

- b) Значні військові події 1703-1711рр. на території Закарпаття. /Fontosabb hadmozdulatok, csaták, a várak bevétele.
- c) Відношення населення до визвольної боротьби. /A lakosság viszonya a szabadságharchoz
- d) Наш край як економічна база визвольної боротьби. /Vidékünk mint a szabadságharc gazdasági bázisa.

3. Наш край в імперії Габсбургів. / Vidékünk a Habsburg-birodalomban.

- a) Наш край в імперії Габсбургів. /Vidékünk a Habsburg-birodalomban.
- b) Реформи Марії Терезії./Mária Terézia úrbéri reformja.
- c) Епоха реформ у Північно-східній Угорщині. /Reformkor Északkelet-Magyarországon
- d) Суспільне життя в початку XIX ст. /Társadalmi élet a reformkor idején.
- e) Наш край під час революції 1848-1849рр. в Угорщині. / Vidékünk az 1848-49. évi f) forradalom és szabadságharc idején
- g) Формування національної гвардії./A nemzetőrség megalakulása.
- h) Підгорянська битва, захист мукачівського замку./ A podheringi csata, a munkácsi vár védelme
- i) Діяльність батальона полковника Казінці./A Kazinczy-hadtest tevékenysége
- j) Герої і визначні особи з Закарпаття./Jeles személyiségek és események, azok emléke Kárpátalján

4. Тема: Формування буржуазних відносин. Комітати Унг, Угоча, Берег, Мараморш у складі Австро-Угорщині. /A polgári társadalom kialakulása. Ung, Ugocsa, Bereg, Máramaros megyék az Osztrák-Magyar Monarchiában.

- a) Економічні і політичні відносини./Közgazdasági-politikai viszonyok.
- b) Національності, формування національної самосвідомості русинів. /Nemzetiségek, a ruszin nemzetiségi ébredés.
- c) Акція (економічна допомога населенню) Егана на гірських районах Закарпаття. /Egan Ede és a hegyvidéki akció.
- d) Еміграція і повернувши. /Emigráció és a hazatérők.
- d) Релігійні відношення (греко кат.- православні) Vallásügyi viszonyok (görög katolikus -pravoszláv viszony)

Змістовий модуль 3. / 3. tartalmi modul

III. МОДУЛЬ: Історія Закарпаття після I. світової війни.

Тема: I. Історія Закарпаття у складі Чехословаччини (1919-1938), Угорщині (1938-1944), Карпатської України (1939) Радянського Союзу (1944-1991), України (1991-.

- a) Наслідки трианонського договору./ Az első világháború vége. Trianon
- b) Закарпаття у складі Чехословацької Республіки./ Kárpátalja a csehszlovák állam kötelékében.
- c) Проблема автономії, національні відносні. /Az autonómia problematikája, nemzetiségi viszonyok
- d) Політичні партії і культурні товариства в Чехословаччині. /Politikai pártok és kultúregyesületek tevékenysége
- e) Економічні відносини в Чехословаччині Gazdasági viszonyok, főbb jellemzők
- f) Релігійна політика в Чехословаччині /Egyházpolitika.
- g) I. венський арбітраж і її наслідки в Закарпатті./Az első és második bécsi döntés hatása Kárpátaljára.
- h) Карпатська Україна і політика Августина Волошина. /Volosin Ágoston politikája, Karpatszka Ukraina felszámolása.
- i) Визволення /загарбання/ Закарпаття радянськими військами./A szovjet hadsereg felszabadítja /elfoglalja/ Kárpátalját.
- j) Соціалістичні перетворення у місці і у селі. /A szocializmus hozta változások falun és városon.
- k) Організація колгоспів. /Kolhozok megalakulása Kárpátalján
- l) Радянський промисловий рух позитиві і негативі. /Az iparosítás előnyei és árnyoldalai a Szovjetunióban.
- m) Релігійна політика в Радянському Союзі. /Egyházpolitika a Szovjetunióban.
- n) Політичні партії і культурні товариства після 1991 р. /Politikai élet, pártok kulturális szövetségek, érdekképviseltek 1991 után
- o) Культурна і релігійна політика на Закарпатті. /Egyházpolitika Ukrainában.

Тема: 2. Культура, історична наука, історичні особи.

Kulturális intézmények/szervezetek és jelentős (történelmi) személyiségek Kárpátalján.

Тема: 1. Музеї, архіви і охорона пам'яток на Закарпатті. /Múzeumok, levéltárak és műemlékvédelem Kárpátalján

- a) Музеї Закарпаття (Ужгород, Мукачево, Берегово і тд.) /Vidékünk jelentősebb múzeumai. (Ungvár, Munkács, Beregszász stb.)
- b) Архіви (обласні, районні) /Levéltáraink (területi, járási)
- c) Історична наука на Закарпатті, минуле і результати. /A történetírás múltja, helyzete és eredményei.
- d) Охорона пам'яток на Закарпатті. /A műemlékvédelem múltja és jelene.
- b) Архітектура, мистецтво./Építészet, művészet
- c) Освіта, культура. /Közoktatás, sajtó, kultúra

Тема: 3 Визначні особи в історії нашого краю. /Téma: Kiemelkedő személyiségek a régió múltjában, fontosabb hagyatékok.

- a) Дворяни, феодалі./Főnemesek, birtokosok vidékünkön
- b) Політики. /Politikusok
- c) Мітці /Művészek
- d) Írók, költők.
- e) Історики./ Történetírók

Kötelező irodalom/Обов'язкова література

1. Дмитро Данилюк: Історична наука на Закарпатті. Ужгород , 1999.
2. Михайло Лучкай: Історія карпатських русинів. Пряшив,1988.
3. Олександр Міщук: Нариси з соціально-господарської історії Підкарпатської Русі, Прага 1938.
4. Магочі Павло Роберт: Формування національної самосвідомості: Підкарпатська Русь (1848-1948) Ужгород, 1994.
5. Botlik József: Hármaskereszt alatt. Görög katolikusok Kárpátalján az ungvári uniótól napjainkig (1646-1997) Bp. 1997.
6. Gálcsy Zoltán: Ung vármegye főispánjai és tisztviselői a legrégebb kortól 1867-ig. (Szerk: Csatóry György)
7. Keresztyén Balázs: Kárpátaljai Művelődéstörténeti Kislexikon. Bp.-Beregszász, 2001.
8. Lehoczky Tivadar: Bereg vármegye monographiája. Ungvárott, 1880-1881.
9. Deschmann Alajos: Kárpátalja műemlékei. Bp. 1990.
10. Степан Пап: Історія Закарпаття. Т. 1-3. м. Івано-Франківск 2001.
11. Zágoni Á. Károly: A Nagytiszteletű Beregi Egyházmegye emlékkönyve. Nyíregyháza, 2005
12. Єнциклопедія Закарпаттяю Визначні особи ХХ.століттяю Ужгородю 2007
13. Іван Поп:Єнциклопедия Подкарпатской Руси. Ужгород, 2001

Рекомендована література / Ajánlott irodalom

1. Bagu Balázs - Szakáll Mihály: A szabadságharc nemzetőrei. Ungvár-Bp.1994.
2. Bendász István: Az 1848-1849-es szabadságharc és a Munkácsi Görög Katolikus Egyházmegye, Ungvár 1997.
3. Bendász István: Az 1848-1849-es szabadságharc és a Munkácsi Görög Katolikus Egyházmegye. Ungvár, 1997
4. Bona Gábor: Kossuth Lajos kapitányai. Bp.1988.
5. Bona Gábor: Tábornokok és törzstisztek a szabadságharcban, 1848-49. Bp.1987Bonkáló Sándor: A rutének. Basel-Bp. 1996.
6. Botlik József: Hármaskereszt alatt. Görög katolikusok Kárpátalján az ungvári uniótól napjainkig (1646-1997) Bp. 1997.
7. Csatóry György: A Lehoczky - hagyaték, Ungvár, 2001
8. Csatóry György: Levéltári kalászatok, Ungvár-Budapest, 1993
9. Csatóry György: Szabadságharc a végeken. Ungvár, 1999.
10. Csatóry György: Múltunk írott ereklyéi, Ungvár – Bp. 1995.
11. Csatóry György: Gróf Bercsényi Miklós levelei és emléke Ung vármegyében. Ungvár, 2004
12. Deschmann Alajos: Kárpátalja műemlékei. Bp. 1990.
13. Дмитро Данилюк: Історична наука на Закарпатті. Ужгород , 1999.

14. Dr. Takács János: Közteherviselés II. Rákóczi Ferenc korában. Zalaegerszeg, 1941.
15. Esze Tamás: A tiszaháti felkelés. Budapest, 1952.
16. Gálócsy Zoltán: Ung vármegye főispánjai és tisztviselői a legrégebb kortól 1867-ig. (Szerk: Csatáry György)
17. Історія Закарпаття. Ред. Гранчак І.В Т. 1-3. Ужгород, 1993-1995 pp.
18. Keresztyén Balázs: A Perényiek és Bárány Perényi Zsigmond élete, emléke Ugocsában. Ungvár, 2000.
18. Keresztyén Balázs: Kárpátaljai Művelődéstörténeti Kislexikon. Bp.-Beregszász, 2001.
19. Kobály József: Kárpátalja népei a történelem keresztútján. Kárpátaljai Szemle. 1993. 3-4.szám
20. Kobály József: Sine ira et stúdió. Ungvár, 1998.
21. Kossuth Lajos: Írások és beszédek 1848-1849-ből. Bp.1987
22. Kovács Ágnes: Károlyi Sándor. Bp.1988.
23. Köpeczi Béla. II. Rákóczi Ferenc az államférfi és az író. Bp.1976.
24. Lehoczky Tivadar: Bereg megye és a munkácsi vár 1848-1849-ben. Munkács, 1899.
25. Lehoczky Tivadar: Bereg vármegye monographiája. I-III kötet, Ungvárott, 1881-1882.
26. Lehoczky Tivadar: Bereg vármegye monographiája. Ungvárott, 1880-1881.
27. Магочі Павло Роберт: Формування національної самосвідомості: Підкарпатська Русь (1848-1948) Ужгород, 1994.
28. Máramaros megye (Honismereti írások a monarchia korából) Szerk: S Benedek András. Bp. Beregszász. 1997.
29. Mészáros Károly: Ungvár története a legrégebb időktől máig. Pest 1861.
30. Михайло Лучкай: Історія карпатських русинів. Пряшив,1988.
31. Олександр Міцюк: Нариси з соціально-господарської історії Підкарпатської Русі, Прага 1938.
32. Pásztor Emil: A tizenötödik vértanú, Bp.1985
33. R. Várkonyi Ágnes - Köpeczi Béla. II. Rákóczi Ferenc, Bp.1976.
34. Rákóczi Ferenc Emlékiratai. Budapest, 1979.
35. Rákóczi tükör. (Naplók, jelentések, emlékiratok a szabadságharcról) Köpeczi Béla és R. Várkonyi Ágnes. Bp.1973.
36. Soós Kálmán: Perlekedő évszázadok. Ungvár-Bp. 1995.
37. Száva István – Vámos Magda. Így élt II. Rákóczi Ferenc. Bp.1976.
38. Szekfű Gyula: A száműzött Rákóczi. Bp. 1993.
39. Степан Пап: Історія Закарпаття. Т. 1-3. м. Івано-Франківск 2001.
40. Udvari István: Tallózások ukrán, ruszin és szlovák könyvek körében, Nyíregyháza 1995.
41. Udvari István: Ruszinok a XVIII. században. Nyíregyháza 1994.
42. Ung megye (Honismereti írások Ung megyéből 1944-ig) Szerk: S. Benedek András, Beregszász-Bp. 1998.
43. Váradi Sternberg János: Az ungvári vár ostroma. Századok öröksége. Budapest-Ungvár, 1980.
44. Váradi-Sternberg János: Századok öröksége. Bp.-Uzsgorod, 1981.

4.Форма підсумкового контролю успішності навчання / Az ismeretek ellenőrzésének formája:

Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі заліку. Передбачено рубіжні етапи контролю у формі усного опитування, перевірки конспектів, рефератів, якості виконання завдань самостійної роботи студентів, тестування.

5.Засоби діагностики успішності навчання / Az ismeretek ellenőrzésének módszerei:

1. Тестування
2. Усне опитування
3. Письмове опитування, написання есе.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
UKRAJNA OKTATÁSI ÉS TUDOMÁNYOS MINISZTERIUMA

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Кафедра історії та суспільних наук
/ Történelem- és Társadalomtudományi Tanszék

“ЗАТВЕРДЖУЮ / JÓVÁHAGYOM”
Проректор з навчальної роботи
Oktatási rektorhelyettes

“28” серпня 2017р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
TANTÁRGYI PROGRAM

Історичне краєзнавство /Történelmi honismeret
(назва навчальної дисципліни / a tantárgy neve)

напрямок підготовки/спеціальність / szak 6.020302 Történelem
спеціалізація / szakosodás
014 Середня

Розробники програми / A program kidolgozói dr.Csatáry György PhD., docens
Чотарі Ю.Ю. к.і.н. доцент каф.

Затверджено на засіданні кафедри Історії і суспільних наук
Протокол №_1_ від „_28_” __серпня_____ 2017__року
Jóváhagyva a Történelem és Társadalomtudományi Tanszék ülésén
2017. augusztus 28-án, jegyzőkönyv száma: __1_

Завідувач кафедри / Tanszékvezető _____
(підпис / aláírás) (прізвище та ініціали / név)

1. Опис навчальної дисципліни / A tantárgy leírása

Найменування показників / A jellemzők megnevezése	Галузь знань, напрям підготовки, рівень освіти / Képzési ág, szak, képzési szint	Характеристика навчальної дисципліни / A tantárgy jellemzői

		денна форма навчання / nappali tagozat	заочна форма навчання / levelező tagozat
Кількість кредитів / Kreditszám 4	Галузь знань / Képzési ág 0203 Humán tudományok	Обов'язкова / Kötelező Вибіркова / Választható	
Модулів / Modulok 3 Змістових модулів / Tartalmi modulok 3	Напрямок підготовки / спеціальність / Szak 6.020302 Történelem 014 Середня освіта	Курс / Évfolyam: I	
Загальна кількість годин / Összóraszám – 120		Семестр / Félév II	
		Лекції / Előadások	
Тижневих годин для денної форми навчання / Heti óraszám nappali tagozaton: 1 аудиторних / kontakt – самостійної роботи / önálló munka – 1	Рівень освіти / Képzési szint бакалавр alapképzés BSc	16 год.	6 год.
		Практичні, семінарські / Gyakorlati, szemináriumi	
		30 год./óra	__ год./óra
		Лабораторні / Laboratórium	
		__ год./óra	__ год./óra
		Самостійна робота / Önálló munka	
		74 год./óra	114 год./óra
		Вид контролю / Ellenőrzés formája: vizsga	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни / A tantárgy célja és feladata

Мета / Cél Megismertetni a hallgatókkal a történeti honismerethez kapcsolódó tudományágak összességét. A hallgatókat az önálló tudományos munkára ösztönözni. A szülőföld szeretetére nevelni.

Завдання / Feladat Ознайомити слухачів з минулим краєзнавчих досліджень на Закарпатті. Археологія, етнографія, архітектура і мистецтво рідного краю. Письмові та усні джерела історичного краєзнавства. Історичне краєзнавство на уроках історії.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен / A tantárgy teljesítése által a hallgatónak **знати / tudnia kell:** Перебіг основних подій політичного процесу, його діячів, соціально-економічні зміни, що відбулися на Закарпатті, основні етапи духовного і культурного життя українського суспільства, біографічні дані про видатних представників духовенства, культури, освіти і науки, загальні тенденції розвитку Закарпаття.

вміти / képesnek kell lennie: Визначати хронологічну послідовність історичних подій; хронологічно співвідносити процеси, які відбувалися на землях України (Закарпаття) із загальноєвропейськими тенденціями історичного руху.

–Показувати на історичній карті території розселення українців, територіальні зміни, що відбувалися, і співставляти їх із сучасними кордонами України.

–Характеризувати політико-адміністративний устрій Закарпаття на різних історичних етапах.

– Описувати та порівнювати становище населення Закарпаття та риси повсякденного життя українців і інших народів на різних етапах історичного розвитку та у складі різних державних утворень.

3. Програма та структура навчальної дисципліни / A tantárgy programja és felépítése

Назви модулів і тем / A modulok és témák címe	Кількість годин / Oraszám									
	денна форма / nappali tagozat					заочна форма / levelező tagozat				
	усього / összesen	у тому числі / ebből				усього / összesen	у тому числі / ebből			
		л / e	п / gy	лаб / lab	с.р. / ö.m.		л / e	п / gy	лаб / lab	с.р. / ö.m.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Модуль 1 / 1. modul Kárpátalja a régészeti kutatások tükrében.										
Змістовий модуль 1. / 1. tartalmi modul										
Bevezetés a honismeret tantárgyhoz	1	1				1	1			
Тема 1. / 1. téma 1.1.1. Kőkorszaki lelőhelyek. (periodizáció, kapcsolódó települések, tárgyak, jellemzők, kutatók)	1		1			2				4
Тема 2. / 2. téma 1.1.2. Rézkorszaki lelőhelyek. (ua.)	2				2	2				4
Тема 3. / 3. téma 1.1.3. Bronzkori lelőhelyek. (ua.)	1		1			2				2
Тема 4. / 4. téma	2				2	2				2

1.1.4. Vaskorszaki lelőhelyek (ua.)									
Тема 5. / 5. téma 1.1.5. Római kori lelőhelyek (ua.)	2				4	2			2
Тема 6. / 6. téma 1.1.6. Vidékünk lakossága a honfoglalás előtt és után.	1	1				2			2
Тема 7. / 7. téma 1.1.7. Szlávok a honfoglalás előtt.	1		1			2			2
Разом за змістовим модулем 1 / Összesen az 1. tartalmi modulban	13	2	3		8	19	1		18
Змістовий модуль 2. / 2. tartalmi modul Vidékünk a honfoglalás idején és utána.									
Тема 1. / 1. téma 1.2.2. A magyar törzsek bejövételének irányvonalai	1	1				1	1		
Тема 3. / 3. téma 1.2.3. Jelentősebb harci események színhelyei, kimenetele.	2				4	2			4
Тема 4. / 4. téma 1.2.4. Honfoglalás-kori régészeti leleteink.	1		1			2			4
Тема 5. / 5. téma 1.2.5. A ruszin lakosság betelepítése a Kárpátokon túlról.	1	1				2			4
Тема 6. / 6. téma 1.2.6. Ruszin életmód, kultúra.	1		1			2			4
Разом за змістовим модулем 2 / Összesen a 2. tartalmi modulban						2			4
Усього годин / Összesen	8	2	2		4	21	1		20
Модуль 2 / 3. modul									
Vidékünk a feudalizmus és az Osztrák-Magyar Monarchia idején.									
1. Тéma / 1. téma Ung-, Bereg-, Ugocsa és Máramaros vármegyék megalakulása, közigazgatási története.	1	1				1	1		4
2.1.1. Szent Istvántól IV. Bélaig.	1		1			2			2
2.1.2. Királyi vármegyék	2				2	1			1
2.1.3. Nemesi vármegyék.	1		1			1			1
2.1.4. A közigazgatás megszilárdulása, a vármegyei hierarchia.	3	1			4	2			2
2.1.5. A mohácsi vész és következményei, Habsburg uralom vidékünkön.	2				2	2			2
2. Тéma: Vidékünk a Rákóczi-szabadságharc idején.	1	1			4	2			4

2.2.1.A szabadságharc kezdete	2					2				2
2.2.2.Fontosabb hadmozdulatok, csaták, városstromok.	1		1			2				2
2.2.3.Vidékünk mint a szabadságharc gazdasági bázisa, emlékhelyek.	1		1			2				4
3. Téma: Vidékünk a Habsburg-birodalomban.	1		1		2	2				2
2.3.2. Mária Terézia úrbéri reformja.	2				2	2				2
2.3.3. Reformkor Északkelet-Magyarországon	1	1				2				2
2.3.4. Társadalmi élet a reformkor idején.	1		1			2				2
2.3.5.Vidékünk az 1848-49. évi f) forradalom és szabadságharc idején	1	1			2	2				4
2.3.6. A nemzetőrség megalakulása.	2				2	2				2
2.3.7. A podheringi csata, a munkácsi vár védelme	1		1			2				2
2.3.8. Kazinczy-hadtest tevékenysége, emlékhelyek.					1	2				2
4. Téma: A polgári társadalom kialakulása. Ung, Ugocsa, Bereg, Máramaros megyék az Osztrák-Magyar Monarchiában.	1	1				1	1			
2.4.1.Közgazdasági-politikai viszonyok.	1		1			2				2
2.4.2.Nemzetiségek, a ruszin nemzetiségi ébredés.	2				3	2				4
2.4.3.Egan Ede és a hegyvidéki akció.	1	1				2				2
2.4.4.Emigráció és a hazatérők.	2				3	2				2
2.4.5.Vallásügyi viszonyok (görög katolikus -pravoszláv viszony)	1		1			2				2
Усього годин / Összesen	43	7	9		27	56	2			54
III. Modul.										
Vidékünk története az I. világháborútól a XXI. századig.										
Тема 1. / 1. téma Kárpátalja története A Csehszlovák Köztársaságban (1919-1938), Kárpát Ukrajnában (1939), a Szovjetunióban (1944-1991)	1	1			2	1	1			
3.1.1. Az első világháború vége. Trianon.	1	1				1				3

3.1.2. Kárpátalja a csehszlovák állam kötelékében.	1		1		1			1
3.1.3. A ruszin autonómia, nemzetiségi viszonyok, politikai pártok és kultúregyesületek tevékenysége.	1		1		1			1
3.1.4. Gazdasági viszonyok, főbb jellemzők, egyházpolitika.	1		1		1			1
3.1.6. Az első és második bécsi döntés hatása Kárpátaljára.	3			3	1			2
3.1.7. Volosin Ágoston politikája, Kárpát Ukrajna felszámolása.	1	1			1			2
3.1.8. A szovjet hadsereg felszabadítja /elfoglalja Kárpátalját. A szocializmus hozta változások falun és városon. 3.1.9. Kolhozok megalakulása Kárpátalján	1		1		1			1
3.1.10. Az iparosítás előnyei és árnyoldalai a Szovjetunióban.	2			4	1			1
3.1.11. Egyházpolitika a Szovjetunióban.					1			1
3.1.11. Egyházpolitika a Szovjetunióban.	1		1		1			1
3.1.12. Politikai élet, pártok kulturális szövetségeik, érdekképviseletek 1991 után	1		1		1			1
3.1.13. Egyházpolitika Ukrajnában.	4			4	1			1
Тема: 2. Культура, історична наука, історичні особи. Kulturális intézmények/szervezetek és jelentős (történelmi) személyiségek Kárpátalján.	1	1			3	1		2
3.2.1.Музеї, архіви і охорона пам'яток на Закарпатті. /Múzeumok, levéltárak és műemlékvédelem Kárpátalján	1		1		2			2

3.2.2.Музеї Закарпаття (Ужгород, Мукачево, Берегове і тд.) /Vidékünk jelentősebb múzeumai. (Ungvár, Munkács, Beregszász stb.)	1		1		2				2
3.2.3.Архіви (обласні, районні) /Levéltáraink (területi, járási)	1		1		2				2
3.2.4.Історична наука на Закарпатті, минуле і результати . /A történetírás s múltja, helyzete és eredménye i.	4			4	2				2
3.2.5.Охорона пам'яток на Закарпатті. /A múemlékvédelem múltja és jelene.	1		1		2				2
3.2.6.Архітектура, мистецтво ./Építészet, művészet	1		1		2				2
3.2.7.Освіта, культура. /Közoktatás, sajtó, kultúra	4			4	2				2
Тема: 3 Визначні особі в історії нашого краю. /Téma: Kiemelkedő személyiségek a régió múltjában, fontosabb hagyatékok.	1	1			2				2
3.3.1.Дворяни, феодалі./Főnemesek, birtokosok vidékünkön	1		1		2				2
3.3.2.Політики. /Politikusok	4			4	2				2

3.3.3.Мітці /Мűvészek	1		1		2				2
3.3.4.Írók, költők.					2				2
3.3.5.Історики./ Történitírók	1		1		3				2
Усього годин / Összesen	46	5	16	25	46	2			44

4. Теми семінарських занять / A szemináriumi foglalkozások témája

№	Назва теми / A téma címe	Кількість годин / Óraszám 30
1	1. Тéma: A kárpátaljai szláv lakosság története. A ruszinok. Területünk szláv lakossága a honfoglalás előtt. a) A ruszin lakosság betelepítése a Kárpátokon túlról. b) A ruszinok tagolódása vidékünkön. c) Életmód, kultúra, népesség.	5
2	2. Тéma. Vidékünk a Rákóczi-szabadságharc idején. 1703-1711. a) A szabadságharc kezdete. b) Fontosabb hadmozdulatok. c) A lakosság viszonya a szabadságharchoz. Ung,- Bereg,- Ugocsa és Máramaros vármegyék mint a szabadságharc gazdasági bázisai.	5
3	3. Тéma: Vidékünk az 1848-1849. évi forradalom és szabadságharc idején a) A nemzetőrség megalakulása. b) A podheringi csata, a munkácsi vár szerepe. c) A Kazinczy-hadtest tevékenysége. Jeles személyiségek és események és emlékhelyeik Kárpátalján.	5
4	4. Тéma: A történetírás története Kárpátalján. a) Az egyházi történetírás. A leíró-adatközlő történetírás képviselői. b) A XIX-XX. század történetíróinak munkássága vidékünkön. c) A Kárpátaljai Tudományos Társaság tagjai és tevékenységük. A történetírás helyzete 1945-1991 között. A történetírás sajátosságai napjainkban.	5
5	5.Тéma: A település történetírás és a családtörténet módszertana. a) A falvak történetírásának módszertani alapjai. b) A városok történetírásának módszertani alapjai. c) A régió történetírásának módszertani alapjai.	5
6	6. Тéma. A település, és annak tágabb környezete a) Családfám rajza és elemzése b) Családom keresztnévadási szokásai c) A település és annak szűkebb környezete, ahol élek d) Utcám nevének történeti-etimológiai és szerkezeti vizsgálata, történeti-ökológiai jellemzés.	5
	Összesen:	30

5. Теми практичних занять / A gyakorlati foglalkozások címe

№	Назва теми/ A téma címe	Кількість годин / Óraszám
1		
2		
...		

6. Теми лабораторних занять / A laboratóriumi foglalkozások témája

№	Назва теми/ A téma címe	Кількість годин /
---	-------------------------	-------------------

		Óraszám
1		
7. Самостійна робота / Önálló munka		
№	Назва теми/ A téma címe	Кількість годин / Óraszám: 74
1	1. A kárpátaljai terület régészeti lelőhelyei. a) Szláv települések. b) A honfoglalás lelőhelyei. c) Tárgyi és elbeszélő források. A régészet fejlődése vidékünkön.(Lehoczky Tivadar, Zatlukál testvérek, Jankovich József, az Ungvári Nemzeti Egyetem ásatásai: Balaguri Eduárd, Kotigorosko, stb.)	10
	2. Vidékünk a honfoglalás idején. a) A magyar törzsek meghódítják vidékünket. b) Ungvár, Munkács, Borsova várai. c) Laborc fejedelem története. Szakemberek e történeti korról.	10
	3. A Kárpátaljai közigazgatás története a) A vármegyék kialakulása és igazgatásuk b) A trianoni békeszerződés hatása c) Az I. és II. bécsi döntések következményei Kárpátalja az USzSzK és Ukrajna kötelékében	10
	4. Kiemelkedő személyiségek Kárpátalja múltjában a) Tudósok b) Írók, költők c) Művészek d) Politikusok	10
	5. Kárpátalja az első és a második világháború idején a) Első világháborús hadi események. b) Az I. világháború emlékei Kárpátalján. c) A II. világháború hadi eseményei A világháború emléke Kárpátalján	10
	6. Múzeumok, műemlékvédelem Kárpátalján. a) A múzeumok mint kutatóhelyek. b) A Kárpátaljai Honismereti Múzeum c) A beregvidéki és a járási múzeumok A műemlékvédelem állapota (építészet, emlékművek, emlékhelyek)	8
	7. Levéltárak Kárpátalján a) A Kárpátaljai Állami Levéltár mint kutatóhely b) Járási levéltárak és rendeltetésük c) A hivatalok és más szervek levéltárai d) A levéltárakban folyó munka	8
	8. A Kárpátaljai történetírás a XIX. században a) Egyházi történetírás b) Adatközlő-leíró történetírás c) A tudományos módszerek használatának kezdete A történetírás művelői, írásaik jellemzői	8

8. Методи навчання / Oktatási módszerek
Застосовані методи при викладанні дисципліни.
/A tárgy oktatása során alkalmazott módszerek.

Аудіо-візуальні методи (використання Інтернету)

Метод опитування

Метод обговорення матеріалу

Метод прес-конференції

Мета МКР (модульної контрольної роботи): визначити рівень володіння навчальними темами модуля.

9. Методи контролю / Az ellenőrzés formái

Методи, форми і засоби поточного, модульного та підсумкового контролю:

— усне вибіркоче опитування

— письмовий експрес-контроль

— тестовий письмовий самоконтроль

— усний фронтальний / індивідуальний контроль

— письмовий контроль

— усна співбесіда (на екзамені).

10. Розподіл балів, які отримують студенти / A hallgatók által szereshető pontok eloszlása

Приклад для екзамену / Példa vizsgára

Поточне тестування та самостійна робота / Teszt és önálló munka												Сума / Összesen	
Змістовий модуль №1 / 1. tartalmi modul						Змістовий модуль № 2 / 2. tartalmi modul							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T1	T2	T3	T4	T5	T6	
5	5	5	5	5	5	5	10	5	10	5	5	5	100
Змістовий модуль № 3 / 3. tartalmi modul													
T1			T2			T3			T4				
5			5			5			10				

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів / a tartalmi modulok témái

Приклад для заліку / Példa beszámolóra

Поточне тестування та самостійна робота / Teszt és önálló munka									Сума / Összesen
Змістовий модуль №1 / 1. tartalmi modul					Змістовий модуль № 2 / 2. tartalmi modul				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	
									100

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів / a tartalmi modulok témái

Приклад за виконання курсового проекту (роботи) / Példa évfolyammunkára

Змістова частина / Tartalmi rész	Ілюстрації, додатки / Ábrák, függelékek	Захист роботи / A munka megvédése	Сума / Összesen
до 50 -ig	до 20 - ig	до 30 - ig	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS / Osztályozási skála: nemzeti és ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності / Tanulmányi összpontszám	Оцінка ECTS / ECTS osztályzat	Оцінка за національною шкалою / Osztályzat a nemzeti skála szerint	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики / vizsga, évfolyammunka és gyakorlat esetén	для заліку / beszámoló esetén
90 – 100	A	відмінно / jeles	зараховано / megfelelt
82-89	B	добре / jó	
74-81	C		
64-73	D	задовільно / elégséges	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання / elégtelen a pótvizsga lehetőségével	не зараховано з можливістю повторного складання / nem felelt meg, a pótbeszámoló lehetőségével
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни / elégtelen, a tárgy újrafelvételének kötelezettségével	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни / nem felelt meg, a tárgy újrafelvételének kötelezettségével

11. Методичне забезпечення / Módszertani ellátottság

1. Підручники українською та угорською мовами
2. Наукова література українською та угорською мовами
3. Науково-практичні журнали з методики викладання краєзнавства та історії

12. Рекомендована література Базова / Alapművek

1. Уривалкін О.М. Історичне краєзнавство Навчальний посібник. - К: КНТ, 2008. - 296 с.
2. Рибак І. В. Історія рідного краю новітньої доби. Навчальний посібник для 10 - 11 класів. - Кам'янець-Подільський, 2004. - 104 с.
3. Жванко Л. М. Краєзнавство. Курс лекцій. Харків ХНАМГ 2010.
4. Ашурков В.Н., Карацуба Д.В., Матюшин П.Н. Историческое краеведение. - М.,1980.
5. Серкіз Я. Історичне краєзнавство. Львів, 1995.

Ажланлтт szakirodalom:

45. Bagu Balázs - Szakáll Mihály: A szabadságharc nemzetőrei. Ungvár-Bp.1994.
46. Bendász István: Az 1848-1849-es szabadságharc és a Munkácsi Görög Katolikus Egyházmegye, Ungvár 1997.
47. Bendász István: Az 1848-1849-es szabadságharc és a Munkácsi Görög Katolikus Egyházmegye. Ungvár, 1997
48. Bona Gábor: Kossuth Lajos kapitányai. Bp.1988.
49. Bona Gábor: Tábornokok és törzstisztek a szabadságharcban, 1848-49. Bp.1987Bonkáló Sándor: A rutének. Basel-Bp. 1996.
50. Botlik József: Hármас kereszt alatt. Görög katolikusok Kárpátalján az ungvári uniótól napjainkig (1646-1997) Bp. 1997.
51. Csatáry György: A Lehoczky - hagyaték, Ungvár, 2001
52. Csatáry György: Levéltári kalászatok, Ungvár-Budapest, 1993
53. Csatáry György: Szabadságharc a végeken. Ungvár, 1999.
54. Csatáry György: Múltunk írott ereklyéi, Ungvár – Bp. 1995.
55. Csatáry György: Gróf Bercsényi Miklós levelei és emléke Ung vármegyében. Ungvár, 2004
56. Deschmann Alajos: Kárpátalja műemlékei. Bp. 1990.
57. Дмитро Данилюк: Історична наука на Закарпатті. Ужгород, 1999.
58. Dr. Takács János: Közteherviselés II. Rákóczi Ferenc korában. Zalaegerszeg, 1941.
59. Esze Tamás: A tiszaháti felkelés. Budapest, 1952.
60. Gálócsy Zoltán: Ung vármegye főispánjai és tisztviselői a legrégebb kortól 1867-ig. (Szerk: Csatáry György)
61. Історія Закарпаття. Ред. Гранчак І.В Т. 1-3. Ужгород, 1993-1995 pp.
18.Keresztyén Balázs: A Perényiek és Báró Perényi Zsigmond élete, emléke Ugocsában. Ungvár, 2000.
62. Keresztyén Balázs: Kárpátaljai Művelődéstörténeti Kislexikon. Bp.-Beregszász, 2001.
63. Kobály József: Kárpátalja népei a történelem keresztútján. Kárpátaljai Szemle. 1993. 3-4.szám
64. Kobály József: Sine ira et stúdió. Ungvár, 1998.
65. Kossuth Lajos: Írások és beszédek 1848-1849-ből. Bp.1987
66. Kovács Ágnes: Károlyi Sándor. Bp.1988.
67. Köpeczi Béla. II. Rákóczi Ferenc az államférfi és az író. Bp.1976.
68. Lehoczky Tivadar: Bereg megye és a munkácsi vár 1848-1849-ben. Munkács, 1899.
69. Lehoczky Tivadar: Bereg vármegye monographiája. I-III kötet, Ungvárott, 1881-1882.
70. Lehoczky Tivadar: Bereg vármegye monographiája. Ungvárott, 1880-1881.
71. Магочі Павло Роберт: Формування національної самосвідомості: Підкарпатська Русь (1848-1948) Ужгород, 1994.
72. Máramaros megye (Honismereti írások a monarchia korából) Szerk: S Benedek András. Bp. Beregszász. 1997.
73. Mészáros Károly: Ungvár története a legrégebb időktől máig. Pest 1861.
74. Михайло Лучкай: Історія карпатських русинів. Пряшів,1988.

Допоміжна літ./ Kiegészítő olvasmányok

75. Олександр Міцюк: Нариси з соціально-господарської історії Підкарпатської Русі, Прага 1938.
76. Pásztor Emil: A tizenötödik vértanú, Bp.1985
77. R. Várkonyi Ágnes - Köpeczi Béla. II. Rákóczi Ferenc, Bp.1976.
78. Rákóczi Ferenc Emlékiratai. Budapest, 1979.
79. Rákóczi tükör. (Naplók, jelentések, emlékiratok a szabadságharcról) Köpeczi Béla és R. Várkonyi Ágnes. Bp.1973.
80. Soós Kálmán: Perlekedő évszázadok. Ungvár-Bp. 1995.
81. Száva István – Vámos Magda. Így élt II. Rákóczi Ferenc. Bp.1976.
82. Szekfű Gyula: A száműzött Rákóczi. Bp. 1993.
83. Степан Пап: Історія Закарпаття. Т. 1-3. м. Івано-Франківск 2001.
84. Udvari István: Tallózások ukrán, ruszin és szlovák könyvek körében, Nyíregyháza 1995.
85. Udvari István: Ruszinok a XVIII. században. Nyíregyháza 1994.
86. Ung megye (Honismereti írások Ung megyéből 1944-ig) Szerk: S. Benedek András, Beregszász-Bp. 1998.
87. Váradi Sternberg János: Az ungvári vár ostroma. Századok öröksége. Budapest-Ungvár, 1980.
88. Váradi-Sternberg János: Századok öröksége. Bp.-Uzsgorod, 1981.

13. Інформаційні ресурси / Internetes, elektronikus források

1. Відеозаписі з раєзнавства та з доп. іст. дисциплін.
2. Електронні книги, матеріали з інтернету.
3. Журнали історичні: Укр. Іст. Журнал, Архіви України.

4. Сазадок, Ахівний Вісник, Рубікон і інші – угорською мовою.

Додаток 1 / 1. számú melléklet

Методичні вказівки до практичних (семінарських) робіт з дисципліни / Módszertani útmutató a gyakorlati (szemináriumi) munkához

Історичне краєзнавство /Történeti honismeret
Tantárgyból

1. Téma: A kárpátaljai szláv lakosság története. A ruszinok.Területünk szláv lakossága a honfoglalás előtt.

- a) A ruszin lakosság betelepítése a Kárpátokon túlról.
- b) A ruszinok tagolódása vidékünkön.
- c) Életmód, kultúra, népesség.

Irodalom:

1. Адаменко О.М., Гродецькая Г. Д. Антропоген Закарпатья. Кишинев, 1987
2. Балагури Э.А., Гранчак И.М. Котигорошко В. У. и др. Древняя история Верхнего Потиссяю Львов, 1991
3. Бідзіля В. І. Історія культури Закарпаття на рубежі нашої ери. К., 1971
4. Гладилин В.Н., Ситливый В.Н. Ашель Центральной Европы. К., 1990
5. Кулаковская Л.В. Мустьерские культуры Карпатского бассейна. К., 1989
6. Мацкевий Л. Мезоліт Закарпатської області. В кн. Проблеми археології Східних Карпат. Ужгород, 1995
7. Пеняк С. І. Ранньослов'янське і давньоруське населення Закарпаття VI-XIII ст., К., 1980
8. Попович І.І. Куштановицька група пам'яток В. кн.. Пам'ятки гальштатського періоду в межиріччі Вісли, Дністра і Прип'яті. К., 1993 с. 250-286
9. Потушняк М.Ф. Неоліт Закарпатья. культуры Криш и расписной керамики Потарская и баденская культуры Закарпатья. В кн. Археология Украинской ССР. Т.1 К., 1986, 139-150
10. Ткаченко В.И. Позднепалеолитические памятники Закарпатья /к археологической Карте Украины/ В кн. Каменный век Памятники методика, проблемы. К., 1989, с. 101-113
11. Eisner, J. Slovensko v praveku. Bratislava, 1933
12. Jankovich J. M. Podkarpatska Rus v prehistorii. Mukacevo, 1931
13. kotigorosko V. Timutuire Tisei Superioare in veacurile III i. e. n. IVe.n. (periodle La Tene si romana), Bucuresti 1995
14. Lehoczky Tivadar. Adatok hazánk archeológiájához, különös tekintettel Beregmegyére és környékére. I-II. Munkács, 1892, 1912
15. Makkay J. A magyarság keletzése. 2. kiadás. Szolnok, 1994
16. Mihalik J. Őskori emlékek Ugocsa vármegyében. Archeológiai Értesítő, 1891. XI. 410-418 old.
17. Pasternak J. Ruské Kárpáti v archeologii. Praha, 1928
18. Roska M. Erdély régészeti repertórium. I. Őskor. Kolozsvár, 1942
19. Szova-Gmitrov Péter. Ungvár őskora. Ungvár, 1943
20. Zatlukal J. Zatlukal E. Adatok Podkárpatzska Rusz praehistóriájához. Mukacevo, 1937

2. Téma. Vidékünk a Rákóczi-szabadságharc idején. 1703-1711.

- a) A szabadságharc kezdete.
- b) Fontosabb hadmozdulatok.
- c) A lakosság viszonya a szabadságharchoz.
- d) Ung,- Bereg,- Ugocsa és Máramaros vármegyék mint a szabadságharc gazdasági bázisai.

Irodalom:

- 1; II. Rákóczi Ferenc fejedelem leveleskönyvei, levéltárának egykorú lajstromaival. 1703–1712. Közli Thaly Kálmán. Pest, 1873, Budapest, 1874. (Archivum Rákócziánium. II. Rákóczi Ferenc levéltára, bel – és külföldi irattárakból bővítve. I. osztály: had- és belügy. I – III. kötet)
- 2; Székési gróf Bercsényi Miklós főhadvezér és fejedelmi helytartó levelei Rákóczi fejedelemhez. 1704–1712. Közli Thaly Kálmán. I–IV. kötet. Budapest, 1875–1878. (Archivum Rákócziánium. I. osztály IV – VII. kötet)
- 3; Székési gróf Bercsényi Miklós főhadvezér és fejedelmi helytartó leveleskönyvei s más emlékezetre méltó iratai. 1705–1711. Közli Thaly Kálmán. Budapest, 1882 (Archivum Rákócziánium. I. osztály VIII. kötet)
- 4; Bottyán János vezénylő tábornok levelezései s róla szóló más emlékezetre méltó iratok. 1685–1716. Közli Thaly Kálmán. Budapest, 1883. (Archivum Rákócziánium. I. osztály IX. kötet)
- 5; Pótlékok s betűrendes név és tárgymutató II. Rákóczi Ferenc levéltára első osztály I–IX. köteteihez. Közli Thaly Kálmán. Budapest, 1889. (Archivum Rákócziánium. I. osztály X. kötet)
- 6; II. Rákóczi Ferenc felségárulási perének története és okirattára. Közzétette, történeti bevezető tanulmánnyal és jegyzetekkel ellátta Lukinich Imre. I–II. kötet. Budapest, 1935. A II. kötet függelékében: II. Rákóczi Ferenc kiadatlan levelei Károlyi Sándorhoz 1708–1711. (Archivum Rákócziánium. I. osztály XI–XII. kötet)
- 7; Bánkúti Imre, Adatok Szatmár várának ostromához 1703–1705. Szabolcs–Szatmári Szemle 1973. augusztus 3. sz. 95–97. old.
- 8; Bánkúti Imre, A sójövedelem Rákóczi pénzügyi politikájában a szabadságharc elején, 1703–1704 (Ifj. Király Mátyás tokaji sóinspector leveles és számadáskönyve 1704-ból.) Folia Historica 3. Seperatum Budapest, 1975. 31–66 old.
- 9; Rákóczi hadserege 1703–1711. Válogatta és a bevezetőket írta Bánkúti Imre. Budapest, 1976
- 10; Bánkúti Imre, Hadellátás és hadtápszervezet Rákóczi hadseregében, [In] Rákóczi–tanulmányok, Szerk.: Köpeczi Béla, Hopp Lajos, R. Várkonyi Ágnes, Budapest, 1980. 169–181. old.
- 11; Bánkúti Imre, A szatmári béke. Budapest, 1981
- 12; Bánkúti Imre, A kuruc függetlenségi háború gazdasági problémái, 1703–1711, Budapest, 1991.
- 13; Bánkúti Imre, Iratok Máramaros vármegye történetéhez 1703–1711. Budapest, 1992.
- 14; Pest–Pilis–Solt vármegye a Rákóczi–korban I–II. Budapest, 1996
- 15; Bánkúti Imre, Dokumentumok a szatmári béke történetéhez. Budapest, 1999
- 16; Bánkúti Imre, A kuruc függetlenségi háború gazdasági-pénzügyi alapjai. [In] Az államiság megőrzése. Szerk. Czigány István, Tanulmányok a Rákóczi-szabadságharcról. Budapest, 2002. 65–97. old.
- 17; Benda Kálmán, A Rákóczi-szabadságharc és a helytörténeti kutatások. In Rákóczi-kori tudományos ülésszak. 1973. szeptember 20–21. Szerk.: Molnár Mátyás, Vaja 1975. 75–83. old.
- 18; Csatáry György, A Rákóczi-szabadságharc forrásanyaga, Kárpáti Igaz Szó 1991. október 9.
- 19; Csatáry György, Levéltári kalászatok (tanulmányok, dokumentumok) Ungvár–Budapest, 1993
- 20; Csatáry György, Ugocsa megye a Rákóczi-szabadságharc hadellátásában, (1703–1711) Rákóczi-kori tudományos ülésszak. A Vay Ádám Múzeum alapításának 30. évfordulója alkalmából, 1994. október 7. Vaja 1995. 99–107. old.
- 21; Csatáry György, Dokumentumok a szatmári várostromhoz 1703–1704. [In] „Rákóczi urunk hadaival itten vagyunk”. Emlékkülés Szatmárnémeti, 1999. Szerk: Takács Péter, Debrecen–Nyíregyháza 2000. 111–119 old.
- 22; Csatáry György, A Lehoczky-hagyaték. Ungvár, 2001
- 23; Csatáry György, Rákóczi-emlékek és -emlékhelyek Kárpátalján. Ungvár, 2002
- 24; Csatáry György: A máramarosi öt koronaváros a Rákóczi-szabadságharc idején. 1703–1711. Ungvár 2003.
- 25; Czigány István, A kuruc állam katonai helyzete és a szatmári béke, Hadtörténelmi Közlemények, 1990. 3 sz. 30-55. old.
- 26; Czigány István, Háború a háborúban. (A Rákóczi-szabadságharc stratégiai helyzete). Az államiság megőrzése. Szerk.: Czigány István, Tanulmányok a Rákóczi-szabadságharcról. Budapest. 2002. 125–156. old.
- 27; Esze Tamás, II. Rákóczi Ferenc tiszántúli hadjárata, Századok 1951. Különlenyomat
- 28; Esze Tamás, A tiszaháti felkelés, MTA TI Budapest, 1952. Különlenyomat
- 29; Esze Tamás – Köpeczi Béla, Esze Tamás. Budapest, 1952
- 30; Esze Tamás, A szegénylegények éneke. Irodalomtörténeti Közlemények. 1953. LVII. évf. 1–4 sz.
- 31; Esze Tamás, Acta Reviczkyana, Levéltári Közlemények, 1954. 152–169. old.
- 32; Esze Tamás, II. Rákóczi Ferenc breznai kiáltványa, Századok 1954, 285–316. old.
- 33; Kuruc vitézek folyamodványai. Összeállította, bevezető tanulmánnyal és jegyzetekkel ellátta Esze Tamás. Budapest, 1955
- 34; Esze Tamás és a Rákóczi-szabadságharc, Összeállította: Molnár Mátyás, Somogyi Jolán, Nyíregyháza 1966.
- 35; Esze Tamás, Tarpa és Esze Tamás. Nyíregyháza, 1966
- 36; Géresi Kálmán, A nagy-Károlyi gróf. Károlyi család oklevéltára. Codex diplomaticus comitum Károlyi de Nagy-Károly. A család megbízásából kiadja Károlyi Tibor, Sajtó alá rendezi: Géresi Kálmán, V. kötet II. Rákóczi Ferenc fejedelem korabeli oklevelek és levelezések, 1703–1707 Budapest, 1897.
- 37; Hodinka Antal, II. Rákóczi Ferenc fejedelem és a „Gens fidelissima” Pécssett 1937.
- 38; Rákóczi Ferenc, Vallomások emlékiratok, Szerk.: Hopp Lajos A vallomások-at Szepes Erika, az Emlékiratokat Vas István fordította. Budapest, 1979
- 39; Hopp Lajos, Rákóczi és Mikes a törökországi emigráció előtt. Rákóczi-tanulmányok, 1980. 415–444. old.
- 40; H. Szabó Lajos, A Rákóczi-szabadságharc kronológiája 1703–1711. Pápa, 2003.
- 41; Kempelen Béla, Magyar Nemes Családok. I–X. kötet. Budapest, 1931
- 42; Komáromy András, Ugocsa vármegye levéltárából, Századok 1893, Első közlemény 27–40. old; Második és befejező közlemény. 115–122. old.
- 43; Komáromy András, Nyaláb vár és uradalma, Századok 1894, 492–519. old.
- 44; Komáromy András, Perényi Imre diáriuma, Történelmi Tár. 1895. 145–156. old.
- 45; Komáromy András, Kurucz világi emlékek Ugocsa vármegye levéltárában, Történelmi Tár 1901, 397–411. old.

- 46; Komáromy András, Levéltári kutatások II. közlemény. Az 1717. évi tatárjárás történetéhez. Történelmi Tár, 1903. 414–445 old.
- 47; Komáromy András: Perényi Miklós egri várparancsnok, Hadtörténelmi Közlemények, 1915. Első közlemény 119-157. old. Második közlemény 496–516. old.
- 48; Komáromy András, Ugocsa vármegyei nemes családok története, OSzK Kt-ban található kézirata Péterffy Lajos név alatt. (hiányos): Quart Hung. 3161, 3769
- 49; Kovács Ágnes, Károlyi Sándor. Budapest, 1980
- 50; Kovács Ágnes, Szerk.: Károlyi Sándor levelei feleségéhez I–II kötet, 1704–1724. Debrecen, 1994
- 51; Kovács Ágnes, Társadalmi célok-társadalmi támogatottság. Az államiság megőrzése. Szerk. Czigány István, Tanulmányok a Rákóczi-szabadságharcról. Budapest, 2002. 29–64. old.
- 52; Köpeczi Béla és R. Várkonyi Ágnes [Szerk.] Rákóczi Tükör I-II. kötet Naplók, jelentések, emlékiratok a szabadságharcról. Budapest, 1973
- 53; Köpeczi Béla, R. Várkonyi Ágnes, II. Rákóczi Ferenc. Budapest, 1976
- 54; Köpeczi Béla, Hopp Lajos, R. Várkonyi Ágnes [Szerk.] Rákóczi-tanulmányok. Budapest, 1980
- 55; Köpeczi Béla, Rákóczi és Károlyi, [In] „...kedves hazám boldogulása munkáját kezébe adom...” Történeszek a szatmári békéről: „árulás vagy reálpolitikai lépés” A Szatmárnémetiben 2001. április 27-én megrendezett konferencia anyagai. Nyíregyháza, 2003. 7–26. old.
- 56; Thaly Kálmán, Beregvármegye történelmi szereplése a Rákóczi-korban, (Thaly Kálmán, tudományos akadémiai r. tag szabad előadása Beregszászon 1893. május 22-én) BEREK, 1893. június 4./ 23 szám.
- 57; Thomasivskyj István dr., Adatok II. Rákóczi Ferenc és kora történetéhez. Századok, 1912, 113–127., 192–208., 758–772.
- 58; II. Rákóczi Ferenc: Vallomások, emlékiratok. Szerk.: Hopp Lajos, Vallomások. Budapest, 1979
- 59; Várad-Sternberg János: (Társszerző: Balla László) Az ungvári vár ostroma 1703–1704-ben Adatközlés. Kárpátok 1958, Ungvár. 126–133. old.
- 60; Várad-Sternberg János, [Штернберг Я.І.] З історії спільної боротьби угорських і українських селян під час визвольної війни 1703–1711 рр. (A magyar és ukrán parasztnak közös harcának történetéből az 1703–1711. évi szabadságharc idején). Наукові записки УжДУ, Т. XXXVIII. Ужгород 1959. 97–120. old.
- 61; Várad-Sternberg János, Ukrainev, I. Péter követe Magyarországon 1708-ban. Századok, 1959. 3–4 sz. 233–251. old.
- 62; Várad-Sternberg János: Az ungvári vár ostroma 1703–1704-ben. Századok öröksége. Tanulmányok az orosz-magyar és ukrán-magyar kapcsolatokról. Budapest–Uzsgorod 1981. 129–138 old.
- 63; Várad-Sternberg János, Az ugocsa kurucok, Kárpáti Igaz Szó /Kulturális melléklet–Új Hajtás/ 1988. június 19.
- 64; R. Várkonyi Ágnes, A Rákóczi-szabadságharc kibontakozása Erdélyben. (1703–1704. júl.) Századok 1954. 15–73. old.
- 65; R. Várkonyi Ágnes, Bercsényi Miklós pátense a fegyverre kelt jobbágyok felszabadításáról 1704. tavaszán. Századok. 1958. 1–4 sz. 222–231. old.
- 66; R. Várkonyi Ágnes, A vetési pátensek. A jobbágykatonaság védelme és tehermentessége Rákóczi államában. Rákóczi-tanulmányok, Szerk.: Köpeczi Béla, Hopp Lajos, R. Várkonyi Ágnes. Budapest, 1980. 11–31 old.
- 67; R. Várkonyi Ágnes, Társadalmi fejlődés és állami önállóság, Európa és a Rákóczi-szabadságharc. Budapest, 1980. 101–107. old.
- 68; R. Várkonyi Ágnes, Jobbágypolitika Rákóczi államában. Társadalom- és művelődéstörténeti tanulmányok, Mályusz Elemér emlékkönyv. Szerk.: H. Balázs Éva, Fügedi Erik, Maksay Ferenc. Budapest, 1984. 415–437. old.
- 69; R. Várkonyi Ágnes, Erdélyi változások. Az erdélyi fejedelemség a török kiűzésének korában 1660–1711. Budapest, 1984
- 70; R. Várkonyi Ágnes, Rákóczi a hatalom felelősségéről. Molnár Mátyás emlékkönyv, Vaja 1998. 25–33. old.
- 71; R. Várkonyi Ágnes, II. Rákóczi Ferenc államáról. Az államiság megőrzése. Szerk.: Czigány István, Tanulmányok a Rákóczi-szabadságharcról. Budapest, 2002. 229–282. old.
- 72; Várkonyi Ágnes, II. Rákóczi Ferenc 1676–1735 Vaja, 2003
- 73; Zachar József, Magyarok a Habsburg-haderőben 1683–1792, Hadtörténelmi Közlemények, 1997. 1 sz. 3–48. old.
- 74; Zachar József, Kuruc katonák az emigrációban. [In] Az államiság megőrzése. Szerk. Czigány István, Tanulmányok a Rákóczi-szabadságharcról. Budapest, 2002. 283–311. old.

3. Téma: Vidékünk az 1848-1849. évi forradalom és szabadságharc idejéno

- A nemzetőrség megalakulása.
- A podheringi csata, a munkácsi vár szerepe.
- A Kazinczy-hadtest tevékenysége.
- Jeles 48-as személyiségek és emlékhelyeik Kárpátalján.

Irodalom:

- Kárpátaljai Állami Levéltár, Beregszászi részleg. Lásd: Csatáry György: Szabadságharc a végeken. Anno 1848-1849. Ungvár 1999. (Iratjegyzék az 1848-1849. évi forradalom és szabadságharc forrásanyagához)
- Horváth Mihály: Magyarország függetlenségi harczának története 1848 és 1849-ben I-III. kötet. Genf 1865
- Soós Elemér: A munkácsi vár. Hadtörténelmi Közlemények, 1910
- Lehoczky Tivadar: Beregvármegye és a munkácsi vár 1848/1849-ben. Munkács 1899.
- Bagu Balázs-Fakász Mihály: Vázlatok a munkácsi vár szerepéhez 1848/1849-ben. In. A szabadságharc Debrecembe költözött. Tanulmányok 1848/1849 történetéhez. Szerk: Takács Péter. Debrecen 1998, 127-148 old.
- Keresztyén Balázs: A perényiek és báró Perényi Zsigmond élete, emléke Ugocsában. Ungvár, 2000.
- „Az 1848-49-es forradalom és szabadságharc utóélete” című tudományos ülészak 1993. szeptember 12. Vaja, 1996.
- Bendász István: Az 1848-1849-es szabadságharc és a Munkácsi Görög Katolikus Egyházmegye. Ungvár, 1997.

9. Adatok a Kazinczi-hadosztály történetéhez, 1849. június 2 –augusztus 25. Hadtörténelmi Közlemények, 1941. 246-261 old.
10. Павло Роберт Магочій. Формування національної самосвідомості. Підкарпатська Русь /1848-1948/ Ужгород, 1994.
11. Az 1848-49. évi forradalom és szabadságharc története. Szerk: Hermann Róbert. Budapest, 1996.
12. Csatóry György: Adalékok az Ung megyei 1848-as nemzetőrség történetéhez; Ugocsai szabadságharcosok /1848-1849/; Dokumentumok a Bereg-i nemzetőrség és a szabadságharc történetéből. In. Levéltári kalászatok Ungvár-Budapest, 1993. 101-151 old.
13. Csatóry György: Kossuth-ereklyék A Kárpátaljai Állami Levéltárban, A Bereg megyei 1848-49-es honvédegyelet története, old. In. Múltunk írott ereklyéi, Ungvár-Budapest, 1995. 31-204 old.
14. Fakász Mihály-Fakász János: Északkelet-Magyarország a szabadságharc viharában. Munkács, 2002
15. Bagu Balázs-Szakáll Mihály: A szabadságharc nemzetőrei. Ungvár-Budapest, 1994
16. Bona Gábor: Kossuth Lajos kapitányai. Budapest, 1998.
17. Bona Gábor: Tábornokok és törzstisztek a szabadságharcban 1848-49. Budapest, 1987.
18. Lehoczky Tivadar: Bereg megye és a munkácsi vár 1848-49-ben. Munkács, 1899.
19. Történelem és emlékezet. (Művelődéstörténeti tanulmányok a szabadságharc 150. évfordulója alkalmából) Szerk: Kriza Ildikó Budapest, 1998.
20. A szabadságharc katonai története (Pákozdtól Világosig 1848-49) Szerk: Bona Gábor. Budapest, 1998.

4. Téma: A történetírás története Kárpátalján.

- a) Az egyházi történetírás. A leíró-adatközlő történetírás képviselői.
- b) A XIX-XX. század történetíróinak munkássága vidékünkön.
- c) A Kárpátaljai Tudományos Társaság tagjai és tevékenységük.
- d) A történetírás helyzete 1945-1991 között. A történetírás sajátosságai napjainkban.

Irodalom:

- Kobály József, Kárpátaljai rutének. Mítosz és valóság. Dunatíji figyelő 1992/2, 38-40. o.
- Kobály József, A mai Kárpátalja területének népei a középkorban. Pánsíp 1993/ 5, 21–24. o.
- Kobály József, Kárpátalja népei a történelem keresztútján. Kárpátaljai Szemle, 1993–94.
- Kobály József, Kárpátaljai rutének. Mítosz és valóság. Kárpátaljai Szemle, 1993.
- [Mészáros Károly](#) kéziratai a Kárpátaljai Honismereti Múzeumban. Kárpátaljai Szemle, 1995: III/5.
- Kobály József, A mai Kárpátalja területének népei a középkorban. A kárpátukránok (ruszinok) 1996: öslakosságának kérdéséhez. In: „Szem látta, szív bánta...” Kárpátaljai honismereti tanulmányok. Budapest-Beregszász.
- Kobály József, A Kárpátaljai ruszinok. [Kárpátaljai Szemle](#) 1997/ 3, 20–21.
- Kobály József, Honfoglalás és Árpád-kor. A "Verecke híres útján" tudományos konferencia anyagai; [Makkay János](#), Kobály József; Ungvár, 1997.
- Kobály József, Sine ira et studio; Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség, Ungvár, 1998.
- Kobály József, Magyarországról elszármazott réz- és bronzkori fém tárgyak a Kárpátaljai Honismereti Múzeum gyűjteményében. A nyíregyházi Jósza András Múzeum évkönyve 1999: 41, 37-58. o.
- Vaszilij Ivanovics Bidzilja. A nyíregyházi Jósza András Múzeum évkönyve 41, 7-8. o.
- A magyar tudományosság helyzete Kárpátalján. Info-társadalomtudomány 2000. 51, 17-29. o.
- A magyarság és Magyarország az ukrán történetírás tükrében (1989-1999). Regio 11/2, 109-127. o.
- Kobály József, Néhány adat Kárpátalja honfoglalás és Árpád-kori leleteiről. A nyíregyházi Jósza András Múzeum évkönyve 2001: 43, 197-224. o.
- Kobály József, Magyarország és a Kijevi Ruszj. "Magyarország és a Kijevi Ruszj: történelem, politika, kultúra" című magyar-ukrán tudományos konferencia anyagai (Ungvár, 2000. november 27.); szerk. Kobály József; Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség, Ungvár, 2001 (magyar-ukrán nyelven)
- Kobály József, Uzsgorod vidomij ta nevidomij; Svit, Lviv, 2003
- Kobály József, Magyarországi régészeti emlékek ukrainai közgyűjteményekben; Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség, Ungvár, 2004.
- Kobály József, [Magyarországi régészeti emlékek ukrainai közgyűjteményekben](#). 2005.

5. Téma: A település történetírás módszertana.

- a) A falvak történetírásának módszertani alapjai.
- b) A városok történetírásának módszertani alapjai.
- c) A régió történetírásának módszertani alapjai.

Irodalom:

Módszertan

- Lakos János: Hogyan írjam meg falum történetét? Budapest, 1989 (207 old.)
- Majoros Pál: Kutatásmódszertan avagy: Hogyan írjunk könnyen gyorsan jó diplomamunkát? Budapest, 1997 (132 old.)
- Umberto Eco: Hogyan írjunk szakdolgozatot? Budapest, 1997 (132 old.)

Településmonográfiák

- Botlik József: Gát. (Száz magyar falu könyvesháza) Budapest, ?
- Czébely Lajos: Visk története. Ungvár, 2002
- Horkay Lajos: A salánki református egyház története és Salánk múltja. Rozsnyó, 1936
- Кобаль Й. Ужгород відомий і невідомий. Ужгород, 2003.

5. Lehoczky Tivadar: Munkács város új monográfiája. Munkács 1907
6. Mészáros Károly: Ungvár története a legrégebb időktől máig. Ungvár, 1861
7. Mónus Gy.—Szerényi F.: Bene (Bena) község jelene és múltja. Beregszász, 1934
8. Móricz Kálmán: Nagydobrony. Budapest, 1993
9. Sípos Zsigmond: Borzsova monográfiája. Beregszász, 1911
10. Сова Петръ: Прошлое Ужгорода. Ужгород, 1937
11. Tabódy József: Munkács múltja és jelene Magyarország történetében. Pest, 1860

Irodalom a településtörténet-írásához

1. Balogh Edgár: Tíz nap Szegényországban. Budapest, 1988
2. Bélay Vilmos: Máramaros vármegye társadalma és nemzetiségei. A megye betelepülésétől a XVIII. sz-ig. Település és népességtörténeti értekezések. 7. Budapest, 1943
3. Bendász István: Részletek a Munkácsi Görög Katolikus Egyházmegye történetéből. Ungvár, 1999.
4. Botlik József—Dupka György: Ez hát a hon...Tények adatok, dokumentumok a kárpátaljai magyarság életéből 1918-1991, Mandátum-Universum. 1991
5. Botlik József—Dupka György: Magyarlakta települések ezredéve Kárpátalján. Ungvár-Budapest, 1993
6. Csánki Dezső: Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában. I. Budapest, 1890.
7. Csatár István—Ölvedi János (szerk.): A visszatért Felvidék adattára. Budapest, 1939
8. Csatáry György: Levéltári kalászatok. Ungvár-Budapest, 1993
9. Csikvári Antal (szerk.): Ungvár és Ung vármegye. Budapest, 1940
10. Deschmann Alajos: Kárpátalja műemlékei. (Az egyes településekre vonatkozó legfontosabb irodalommal) Budapest, 1990
11. Dupka György (szerk.) Emlékkönyv a sztálinizmus Kárpátaljai áldozatairól (1944-1946) Ungvár-Budapest, 1993
12. Fábrián Sándor (szerk.) Szatmár, Ugocsa, bereg k.e.e. vármegyék monográfiája. Budapest, 1939
13. Fényes Elek: Magyarország geographiai szótára, melyben minden város, falu és puszta, betürendben körülményesen leíratik. I-IV. Pest, 1851
14. Fényes Elek: Magyarországnak, s a hozzá kapcsolt tartományoknak mostani állapotja statistikai és geographiai tekintetben. I-VI. Pest, 1836-1839
15. Fritz Peyer-Müller: A Kárpátaljai református egyház története a két világháború között- kitekintéssel a jelenre. Budapest, 1994
16. Györffy György: Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza. Budapest, 1966.
17. Haraszty Károly (szerk.) Az ungi református egyházmegye. Nagykapos, 1931
18. Hodinka Antal: II. Rákóczi Ferenc és a gens fidelissima. Pécs, 1937
19. Horváth Zoltán György-Kovács Sándor: Kárpátalja kincsei. Budapest, 2002
20. Isztorija gorodov i szjol USZSZR. Zakarpatszkaja oblaszty. Kijev, 1982
21. Jankovich József Mihály: Podkarpatszka Rusz a prehistóriában. Munkács 1931.
22. Keresztyén Balázs: Kárpátaljai művelődéstörténeti kislexikon. Budapest-Beregszász, 2001
23. Lehoczky Tivadar: Adatok hazánk archaeológiájához különös tekintettel Beregmegyére és környékére. I-II- kötet. Munkács, 1892
24. Lehoczky Tivadar: Beregmegye monographiája. Ungvár, 1881-1882
25. N. Kiss István: 16. századi dézsmajegyzékek, Budapest, 1960
26. Lehoczky Tivadar: A Beregmegyei görögszertartású katolikus lelkészségek története a XIX. század végéig. Munkács, 1904.
27. Neupauer Kamil: Mária Terézia úrbérrendezése Bereg, Máramaros, Ung és Ugocsa megyében. Budapest, 1989
28. Pók Judit: Bereg vármegye katonai leírása 1782-1785. Nyíregyháza, 1994.
28. Pók Judit: Ugocsa vármegye katonai leírása 1782-1785. Nyíregyháza, 1995.
30. Pók Judit: Ung vármegye leírása 1782-1784. Nyíregyháza, 2002
31. Radvánszky Ferenc (szerk.): Kárpátaljai református templomok. Ungvár-Beregszász, 2000
32. Réti Béla (szerk.) Bereg vármegye ismertetője. Miskolc, 1940
33. Szabó István: Ugocsa megye. Magyarság és nemzetiség. Budapest, 1937
34. Tenke Sándor (szerk.) Magyar Református Egyházak javainak tára (A határon túli református gyülekezetek templomai, felszerelési tárgyai, könyv-és iratanyaga. Budapest, 1999-2001
35. Váradi Gábor: Máramarosi emlékkönyv. Máramarossziget, 1901
- Zágoni Á. Károly: A Nagytiszteletű Beregi Egyházmegye Emlékkönyve. (Közreadja: Csatáry György) Nyíregyháza, 2005

6. Téma: A település, és annak tágabb környezete, családom.

- a) Családfám rajza és elemzése
- b) Családom keresztnévadási szokásai
- c) A település és annak szűkebb környezete, ahol élek
- d) Utcám nevének történeti-etimológiai és szerkezeti vizsgálata, történeti-ökológiai elemzés.

Irodalom:

1. Magyar történelmi fogalomgyűjtemény. Szerk.: Bán Péter. I-II. Eger, 1980.
2. Bán Péter: Magyar történelmi fogalomtár I-II. Budapest, 1990.
3. A történelem segédtudományai. Szerk.: Kállay István. Budapest, 1986.
4. Bottló Béla: Genealógia. Történeti segédtudományi alapismeretek. Budapest, 1963.
5. Dr. Czeizel Endre: Családfa. Honnan jövünk, mik vagyunk, hová megyünk? Budapest, 1992.
6. Jared H. Suess: Handy Guide to Hungarian Genealogical Records. (Kézikönyv a magyar genealógiai okiratok/források kutatásához) Logan, Utah, 1980.

- 7.Áldassy Antal: A Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárának címereslevelei. I-VIII. Budapest, 1902-1942. (Kronológiai sorrendben közli a címeresleveleket, sok címerleírást, címerképet is közzétesz)
Magyar családtörténeti és címertani irodalom 1561-1944. Baán Kálmán gyűjtését javította és kiegészítette: Kóczy T. László és Gazda István. Budapest, 1984.
- 8.Bertényi Iván: Kis magyar címertan. Budapest, 1983.
- 9.Borovszky Samu: Név- és tárgymutató a Turul 1883-1892. évfolyamához. Budapest, 1893.
- 10.Csoma József: A magyar nemzetiségi czímerek. Budapest, 1904.
- 11.Nemesi évkönyvek 1-13. Szerk.: Daróczy Zoltán. Budapest, 1923-1935.
- 12.Magyar Nemzetiségi Zsebkönyv. Első rész: Főrangú családok. Szerk.: Fejérpataky László. Budapest, 1888.
- 13.Fejérpataky László: Magyar czímeres emlékek. Monumenta Hungariae Heraldica. I-II. Budapest, 1901-1902.
- 14.Fekete Nagy Antal: Név- és tárgymutató a Turul 1893-1936. évfolyamaihoz. Budapest, 1940.
- Fügedi Erik: A XV. századi magyar arisztokrácia mobilitása. Budapest, 1970.
- 15.Genealógiai füzetek. Családtörténeti folyóirat címerekkel és leszármazási táblákkal. Szerk.: Sándor Imre és Sebestyén József. I-XII. évf. Kolozsvár, 1908-1914. (Főleg erdélyi családok történetével foglalkozik, genealógiai tabellákkal, összeírásokkal, lustrajegyzékekkel illusztrálva a családtörténeti cikkeket. Minden füzethez részletes névmutatót közöl.)
- 16.Gerő József: A királyi könyvek. 1867-1918. Budapest, 1940.
- 17.Gerő József: A m. kir. belügyminiszter által igazolt nemesek 1867-1937. Budapest, 1938.
- 18.Horvát István: Magyarország gyökeres régi nemzetségeiről. Pest, 1820.
- 19.Horváth Sándor: A m. kir. országos levéltárnak az 1886-1907. években bemutatott címeres nemeslevelek jegyzéke. Budapest, 1908.
- 20.Horváth Sándor: A vármegyei levéltárak felülvizsgált címeres nemesleveleinek jegyzéke. Budapest, 1909.
- 21.Illésy János-Pettkó Béla: A királyi könyvek jegyzéke 1527-1867. Budapest, 1895.
- 22.Illésy János: Az 1754-1755. évi országos nemesi összeírás, Budapest, 1902.
- 23.Karácsonyi János: A magyar nemzetségek a XIV. század közepéig. 1-3. kötet. Budapest, 1900-1904.
- 24.Kázmér Miklós: Régi magyar családnevek szótára XIV-XVII. század. Budapest, 1993.
- 25.Kempelen Béla: Magyar nemes családok, I-XI. Budapest, 1911-1932. (Kb. 40 000 nemes család rövid történetével foglalkozik. Sok utalást közöl.)
- 26.Kempelen Béla: Magyar nemesi almanach. Az 1867-1909. magyar nemességre, bárói, grófi és 27.herczei méltóságra emelt családok. Budapest, 1910.
- 28.Kempelen Béla: Magyar nemesi családkönyv. Budapest, 1927.
- 29.Kempelen Béla: Családkönyv I. Nemes családok. Budapest, 1940.
- 30.Magyar főrangú családok. Szerk.: Kempelen Béla. Budapest, 1931.
- 31.Kempelen Béla: Útmutató az összes nemességi ügyekben. Genealógiai és heraldikai kézikönyv. Budapest, 1907.
- 32.Kosáry Domokos: Bevezetés Magyarország történetének forrásaiba és irodalmába. Budapest, 1970. 607-771. pp. 9.
- 33.Családi levéltárak és iratkiadások:
- 34.Kővári László: Erdély nevezetesebb családai. Kolozsvár, 1854.
- 35.Nagy Iván: Családtörténeti értesítő címerekkel és leszármazási táblákkal. I-III. évf. Budapest, 1899-1901.
- 36.Nagy Iván: Magyarország családai címerekkel és nemzékrendi táblákkal, I-XII. Pest, 1857-1868. (Kb. 10-12 000 nemes család történetével, genealógiájával foglalkozik. Sok genealógiai tabellát és címert is közöl.)
- 37.Nyulásziné, Straub Éva: A Magyar Országos Levéltárban őrzött eredeti címereslevelek jegyzéke. Budapest, 1981. (Több mint 1600 címereslevél leírását teszi közzé)
- 38.Nyulásziné, Straub Éva: Útmutató a genealógiai és családtörténeti kutatáshoz a Magyar Országos Levéltárban. Levéltári Közlemények, 63. (1995) 1-2. sz. 167-181. pp. (sok levéltári forrásanyagot, utalást ad meg, főleg a nemes családok kutatásához nyújt adatokat)
- 39.Ölyvedi Vad Imre: Nemességi könyv. Szeged, 1910. (A nemességi ismeretekkel és alapfogalmakkal foglalkozik.)
- 40.Pap Gáborné: Kisebbségi családi és személyi fondok. V. Budapest, 1981.
- 41.Pataky Lajosné: Családnévmutató a MOL-ban őrzött családi levéltárak és gyűjtemények irataihoz (1526-1945). Budapest, 1981.
- 42.Magyar Nemzetiségi Zsebkönyv. Második rész: Nemes családok. Szerk.: Pettkó Béla-Reiszig Ede. Budapest, 1905.

Lexikonok:

- 1.A Pallas Nagy Lexikona I-XVIII. Budapest, 1893-1900.
2.A Révai Nagy Lexikona I-XXI. Budapest, 1911-1935.

Методичні вказівки до самостійних робіт з дисципліни / Módszertani útmutató önálló munkához

ІСТОРИЧНЕ КРАЄЗНАВСТВО
TÖRTÉNELMI HONISMERET**1. Középkori várak a mai Kárpátalja területén.**

- a) Munkácsi vár
- b) Ungvári vár
- c) Huszti vár
- d) Királyháza vár
- e) Borsova vára

Irodalom:

1. Deschmann Alajos. Kárpátalja műemlékei. [Tájak–Korok–Múzeumok Egyesület.](#) 1990
2. Fakász Mihály. Sasfészek a Latorca völgyében. Ungvár: Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség. 2006
3. Kovács Sándor. Bús düledékeiden... Kárpátalja középkori várépítészeti emlékei. Minerva Műhely. 2004
4. Szova-Gmitrov Péter. Ungvár őskora. Ungvár, 1943
5. Kobály József: Sine ira et stúdió. Ungvár, 1998.
6. Kobály József: Kárpátalja népei a történelem keresztútján. Kárpátaljai Szemle. 1993. 7 szám.
7. Lehoczky Tivadar. Adatok hazánk archeológiájához, különös tekintettel Bereg megyére és környékére. I-II. Munkács, 1892, 1912
8. Makkay J. A magyarság keletkezése. 2. kiadás. Szolnok, 1994
9. S. Benedek András: Kárpátalja története és kultúrtörténete. Népek hazája... Bereményi Kiadó, Bp., 1994.
10. Петр Сова: Прошлое Ужгорода. Ужгород, 1937.

2. A mai Kárpátalja a honoglalás utáni korszakban.

- a) A magyar törzsek meghódítják vidékünket.
- b) Ungvár, Munkács, Borsova várai.
- c) Laborc fejedelem és a szláv lakosság.
- d) Szakemberek e történelmi korról.

Irodalom:

1. Потушняк М.Ф. Неолит Закарпатья. культуры Криш и расписной керамики Потарская и баденская культуры Закарпатья. В кн. Археология Украинской ССР. Т.1 К., 1986, 139-150
2. Ткаченко В.И. Позднепалеолитические памятники Закарпатья /к археологической Карте Украины/ В кн. Каменный век Памятники методика, проблемы. К., 1989, с. 101-113
3. Eisner, J. Slovensko v praveku. Bratislava, 1933
4. Jankovich J. M. Podkarpatska Rus v prehistorii. Mukacevo, 1931
5. Kotigorosko V. Timutuire Tisei Superioare in veacurile III i. e. n. IVe.n. (periodle La Tene si romana), Bucuresti 1995
6. Lehoczky Tivadar. Adatok hazánk archeológiájához, különös tekintettel Bereg megyére és környékére. I-II. Munkács, 1892, 1912
7. Makkay J. A magyarság keletkezése. 2. kiadás. Szolnok, 1994
8. Mihalik J. Őskori emlékek Ugocsa vármegyében. Archeológiai Értesítő, 1891. XI. 410-418 old.
9. Pasternak J. Ruské Kárpáti v archeologii. Praha, 1928
10. Roska M. Erdély régészeti repertórium. I. Őskor. Kolozsvár, 1942
11. Szova-Gmitrov Péter. Ungvár őskora. Ungvár, 1943

3. A kárpátalja nemzetiségeinek története.

- a) A ruszinok származása, betelepülése
- b) Németek vidékünkön
- c) Románok vidékünkön.
- d) Cigányok vidékünkön.

Irodalom:

1. Kobály József: Sine ira et stúdió. Ungvár, 1998.
2. Magocsi Pavlo Robert: Formuvanjá nacionalnoi szamoszvidomosztyi: Podkarpatszka Rusz (1848-1948) Uzsgorod, 1994.
3. Bonkáló Sándor: A rutének. Basel-Bp. 1996.
4. Kobály József: Kárpátaljai rutének. Mítosz és valóság. Kárpátaljai Szemle. 1993. 3-4 szám
5. Kobály József: Kárpátalja népei a történelem keresztútján. Kárpátaljai Szemle. 1993. 7 szám.
6. Bendász István: Az 1848-1849-es szabadságharc és a Munkácsi Görög Katólikus Egyházmegye, Ungvár 1997.
7. Máramaros megye (Honismereti írások a monarchia korából) Szerk: S Benedek András. Bp. Beregszász. 1997.
8. Ung megye (Honismereti írások Ung megyéből 1944-ig) Szerk: S. Benedek András, Beregszász-Bp. 1998.
9. Udvari István: Tallózások ukrán, ruszin és szlovák könyvek körében, Nyíregyháza 1995.

4.A XVII-XVIII. századi függetlenségi háborúk következményei a térségben.

- A Thököly és Rákóczi-szabadságharc kezdete.
- A dolhai és a tiszabecsi ütközet
- Ungvár-, Munkács és Huszt várának bevétel
- A nemesség és a parasztság hozzáállása a szabadságharchoz.

Irodalom:

- Váradi Sternberg János: Az ungvári vár ostroma. Századok öröksége. Budapest-Ungvár, 1980.
- Csatáry György: Levéltári kalászatok, Ungvár-Budapest, 1993
- R Várkonyi Ágnes - Köpeczi Béla. II. Rákóczi Ferenc, Bp.1976.
- Köpeczi Béla. II. Rákóczi Ferenc az államférfi és az író. Bp.1976.
- Rákóczi tükrök. (Naplók, jelentések, emlékiratok a szabadságharcról) Köpeczi Béla és R. Várkonyi Ágnes. Bp.1973.
- Esze Tamás: A tiszaháti felkelés. Budapest, 1952.
- Szekfü Gyula: A száműzött Rákóczi. Bp. 1993.
- Dr. Takács János: Közteherviselés II.Rákóczi Ferenc korában. Zalaegerszeg, 1941.
- Száva István – Vámos Magda. Így élt II. Rákóczi Ferenc. Bp.1976.
- Kovács Ágnes: Károlyi Sándor. Bp.1988.
- Esze Tamás: A tiszaháti felkelés. Bp.1952.
- II. Rákóczi Ferenc Emlékiratai. Bp.1979.
- Csatáry György: Ugocsa megye II. Rákóczi Ferenc államában. Ungvár-Beregszász 2008.
- Lehoczky Tivadar: Bereg vármegye monographiája. Ungvárott, 1880-1881.

5. Kárpátalja népei a rendszerváltások körülményei között.

- A ruszin kultúra az osztrák-magyar birodalomban
- A nemzeti öntudatra ébredés kora
- Politikai törekvések 1919-1938 években
- A görög-keleti és görög- katolikus viszony

Irodalom:

- Bonkáló Sándor: A rutének. Basel-Bp. 1996.
- Magocsi Pavlo Robert: Formuvanjá nacionalnoi szamoszvidomosztji: Podkarpatszka Rusz (1848-1948) Uzsgorod, 1994.
- Kobály József: Sine ira et stúdió. Ungvár, 1998.
- Kobály József: Kárpátaljai rutének. Mítosz és valóság. Kárpátaljai Szemle. 1993. 3-4 szám
- Kobály József: Kárpátalja népei a történelem keresztútján. Kárpátaljai Szemle. 1993. 7 szám.
- Bendász István: Az 1848-1849-es szabadságharc és a Munkácsi Görög Katolikus Egyházmegye, Ungvár 1997.
- Máramaros megye (Honismereti írások a monarchia korából) Szerk: S Benedek András. Bp. Beregszász. 1997.
- Ung megye (Honismereti írások Ung megyéből 1944-ig) Szerk: S. Benedek András, Beregszász-Bp. 1998.
- Udvari István: Tallózások ukrán, ruszin és szlovák könyvek körében, Nyíregyháza 1995.
- Bagu Balázs - Fakász Mihály: A kárpátaljai Munkács és környéke az 1848/49-es szabadságharcban. Módszertani Lapok, 8. (2001) 4. sz. 18-29.
- Vegeš, M. M. - Zadorožnij, V. E.: Ivan Franko tiltakozása a magyarországi ruszinok elnyomása ellen 1896-ból. Kisebbségkutatás, 5. (1996) 2. sz. 225-226.
- S. Benedek András: Eszmék és téveszmék: a ruszin etnogenezis története. Kisebbségkutatás, 9. (2000) 4. sz. 645-656.
- S. Benedek András: A gens fidelissima: a ruszinok. Belváros-Lipótváros Ruszin Kisebbségi Önkormányzat, Bp., 2003.
- S. Benedek András: Kárpátalja története és kultúrtörténete. Népek hazája... Bereményi Kiadó, Bp., 1994.
- S. Benedek András: A ruszinok korai történetéből. In: Az „Ezeréves ruszin-magyar együttélés a történelem tükrében” c. konferencia szerkesztett előadásai, leadott tanulmányai. 2004. március 19–20. Belváros-Lipótváros Ruszin kisebbségi Önkormányzat, Bp., 2005. 48–55.
- Bonkáló Sándor: Hazajöttek a rutének. Katholikus Szemle, 53. (1939) 5. sz. 288-292.
- Bonkáló Sándor: A rutének (Ruszinok). Sajtó alá rend., jegyz., utószó Salga Attila. 2., bőv. kiad. Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem, Basel – Bp., 1996.
- Botlik József: Egan Ede, a rutén nép oltalmazója. Honismeret, 29. (2001) 6. sz. 17-26. Botlik József: Egestas Subcarpathica. Adalékok az Északkal eti-Felvidék és Kárpátalja XIX-XX. századi történetéhez. Hatodik Síp Alapítvány, Bp., 2000.
- Botlik József: A Kárpátalja fogalom kialakulása és változásai. Együtt, 6. (2004) 2. sz. 77-86., 3. sz. 77-85.
- Botlik József: Kárpátalja - ismét Magyarországé. 1939. március -1944. október. Honismeret, 25. (1997) 2. sz. 40-50.
- Botlik József: Közigazgatás és nemzetiségi politika Kárpátalján. 1. Magyarok, ruszinok, csehek és ukránok 1918–1945. Nyíregyháza, 2005.

6.A Kárpátaljai terület kultúrája és gazdasága a XIX-XX. század fordulóján

- Az első világháború utáni helyzet, a változások kezdete.
- A trianoni békeszerződés hatása
- Az I. és II. bécsi döntések következményei
- Kárpátalja az USzSzk és Ukrajna kötelékében

Irodalom:

1. Kobály József: Sine ira et studio. Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség, Ungvár, 1998
2. Botlik József: Egestas Subcarpathica. Adalékok az Északkeleti-Felvidék és Kárpátalja. XIX–XX. századi történetéhez. Hatodik Síp Alapítvány, Budapest 2000
3. Botlik József–Dupka György: Ez hát a hon... Tények, adatok, dokumentumok a kárpátaljai magyarság életéből 1918–1991. Mandátum–Universum, Budapest–Szeged, 1991
4. [Botlik József 2000: Már Trianon előtt elvégeztetett. Kisebbségkutatás 2000/2.](#)
5. Móricz Kálmán: Kárpátalja sorsfordulói Hatodik Síp Alapítvány, Budapest 2001
6. Ivan Pop: Dějiny Podkarpatské Rusi v datech. 2005.

7. Podkarpatszka Rusz és a helyi nemzetiségek.

- a) Ukrán, orosz, ruszin, magyar nemzetiségi viszonyok.
- b) A Magyar Köztársaság 1918
- c) A Tanácsköztársaság helyi működése
- d) A trianoni békeszerződés és következménye

Irodalom:

1. Botlik József–Dupka György: Ez hát a hon... Tények, adatok, dokumentumok a kárpátaljai magyarság életéből 1918–1991. Mandátum–Universum, Budapest–Szeged, 1991
2. [Botlik József 2000: Már Trianon előtt elvégeztetett. Kisebbségkutatás 2000/2.](#)
3. Móricz Kálmán: Kárpátalja sorsfordulói Hatodik Síp Alapítvány, Budapest 2001.
4. Botlik József–Dupka György: Ez hát a hon... Mandátum–Universum, Budapest–Ungvár 1991
5. Fedinec Csilla, Vehes Mikola (főszerk.) Csernicskó István, Oficinszkij Román, Osztapec Jurij, Szarka László, Tokar Marian (szerk.): Kárpátalja 1919–2009: történelem, politika, kultúra. – Budapest: Argumentum, MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézete, 2010. – 640 o.
6. Закарпаття 1919–2009 років: історія, політика, культура / україномовний варіант українсько-угорського видання / Під ред. М. Вегеша, Ч. Фединець; [Редколег. Ю. Остапець, Р. Офіцинський, Л. Сорко, М. Токар, С. Черничко; Відп. за вип. М. Токар]. – Ужгород: Видавництво «Ліра», 2010. – 720 с.

8. Magyar Királyság, Kárpáti Ukrajna, Szovjetunió

- a) Az első bécsi döntés hatása Kárpátaljára
- b) A második bécsi döntés és Kárpátalja
- c) Volosin Ágoston élete és tevékenysége
- d) A népképviselők I kongresszusa 1944. november 26-án és jelentősége
- e) 1991 Kárpátalja az Ukrán Köztársaságban

Irodalom:

1. Botlik József–Dupka György: Ez hát a hon... Tények, adatok, dokumentumok a kárpátaljai magyarság életéből 1918–1991. Mandátum–Universum, Budapest–Szeged, 1991
2. [Botlik József 2000: Már Trianon előtt elvégeztetett. Kisebbségkutatás 2000/2.](#)
3. Móricz Kálmán: Kárpátalja sorsfordulói Hatodik Síp Alapítvány, Budapest 2001.
4. Botlik József–Dupka György: Ez hát a hon... Mandátum–Universum, Budapest–Ungvár 1991
5. Fedinec Csilla, Vehes Mikola (főszerk.) Csernicskó István, Oficinszkij Román, Osztapec Jurij, Szarka László, Tokar Marian (szerk.): Kárpátalja 1919–2009: történelem, politika, kultúra. – Budapest: Argumentum, MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézete, 2010. – 640 o.
6. Закарпаття 1919–2009 років: історія, політика, культура / україномовний варіант українсько-угорського видання / Під ред. М. Вегеша, Ч. Фединець; [Редколег. Ю. Остапець, Р. Офіцинський, Л. Сорко, М. Токар, С. Черничко; Відп. за вип. М. Токар]. – Ужгород: Видавництво «Ліра», 2010. – 720 с.

9. Kiemelkedő személyiségek Kárpátalja múltjában

- a) Tudósok
- b) Írók, költők
- c) Művészek
- d) Politikusok

Irodalom:

1. Keresztyén Balázs: Kárpátaljai művelődéstörténeti kislexikon. Budapest-Beregszász. 2001
2. Keresztyén Balázs: Magyar művelődési hagyományok kárpátaljai lexikona. Ungvár-Budapest, 1995.
3. Иван Поп, енциклопедия Подкарпатской Руси. Ужгород, 2001.
4. Zágoni Á. Károly: A nagytiszteletű Beregi Egyházmegye Emlékkönyve. Nyíregyháza, 2005.
5. Bendász István: Részletek a Munkácsi Görög Katolikus Egyházmegye történetéből. Ungvár 1999.
6. Енциклопедія Закарпаття. Візначні особи ХХ століття. Ужгород, 2007.

10. Az 1848-49. évi forradalom és szabadságharc területünkön

- a) A nemzetörség megalakulása
- b) A Kazinczy-hadtest

- c) Jeles személyiségek
- f) A szabadságharc irathagyatéka Kárpátalján

Irodalom:

1. Kárpátaljai Állami Levéltár, Beregszászi részleg. Lásd: Csatáry György: Szabadságharc a végeken. Anno 1848-1849. Ungvár 1999. (Iratjegyzék az 1848-1849. évi forradalom és szabadságharc forrásanyagához)
2. Horváth Mihály: Magyarország függetlenségi harczának története 1848 és 1849-ben I-III. kötet. Genf 1865
3. Soós Elemér: A munkácsi vár. Hadtörténelmi Közlemények, 1910
4. Lehoczky Tivadar: Beregvármegye és a munkácsi vár 1848/1849-ben. Munkács 1899.
5. Bagu Balázs-Fakász Mihály: Vázlatok a munkácsi vár szerepéhez 1848/1849-ben. In. A szabadságharc Debrecembe költözött. Tanulmányok 1848/1849 történetéhez. Szerk: Takács Péter. Debrecen 1998, 127-148 old.
6. Keresztyén Balázs: A perényiek és báró Perényi Zsigmond élete, emléke Ugocsában. Ungvár, 2000.
7. „Az 1848-49-es forradalom és szabadságharc utóélete” című tudományos ülészak 1993. szeptember 12. Vaja, 1996.
8. Bendász István: Az 1848-1849-es szabadságharc és a Munkácsi Görög Katolikus Egyházmegye. Ungvár, 1997.
9. Adatok a Kazinczi-hadosztály történetéhez, 1849. június 2 –augusztus 25. Hadtörténelmi Közlemények, 1941. 246-261 old.
10. Павло Роберт Магочій. Формування національної самосвідомості. Підкарпатська Русь /1848-1948/ Ужгород, 1994.
11. Az 1848-49. évi forradalom és szabadságharc története. Szerk: Hermann Róbert. Budapest, 1996.
12. Csatáry György: Adalékok az Ung megyei 1848-as nemzetország történetéhez; Ugocsai szabadságharcosok /1848-1849/; Dokumentumok a Bereg-i nemzetország és a szabadságharc történetéből. In. Levéltári kalászatok Ungvár-Budapest, 1993. 101-151 old.
13. Csatáry György: Kossuth-ereklyék A Kárpátaljai Állami Levéltárban, A Bereg megyei 1848-49-es honvédegylet története, old. In. Múltunk írott ereklyéi, Ungvár-Budapest, 1995. 31-204 old.
14. Fakász Mihály-Fakász János: Északkelet-Magyarország a szabadságharc viharában. Munkács, 2002
15. Bagu Balázs-Szakáll Mihály: A szabadságharc nemzetőrei. Ungvár-Budapest, 1994
16. Bona Gábor: Kossuth Lajos kapitányai. Budapest, 1998.
17. Bona Gábor: Tábornokok és törzstisztek a szabadságharcban 1848-49. Budapest, 1987.
18. Lehoczky Tivadar: Bereg megye és a munkácsi vár 1848-49-ben. Munkács, 1899.
19. Történelem és emlékezet. (Művelődéstörténeti tanulmányok a szabadságharc 150. évfordulója alkalmából) Szerk: Kríza Ildikó Budapest, 1998.
20. A szabadságharc katonai története (Pákozdtól Világosig 1848-49) Szerk: Bona Gábor. Budapest, 1998.

11. Kárpátaljaiak az I és a II. világháború frontjain

- a) Első világháborús hadi események.
- b) Az I. világháború emlékei Kárpátalján.
- c) A II. világháború hadi eseményei
- d) A világháború emléke Kárpátalján

Irodalom:

1. Orbán Marianna: [Templombezárás – mint a szovjet egyházellenes politika egyik lépcsőfoka](#) (Közoktatás, 2006/2-3)
2. Szemák Mária: [„Ahogy tetszik!” - Építészeti műveletek a századfordulón](#) (Közoktatás, 2005/2)
3. Speidl Zoltán: [Majdnem elfeledett nemzettársaink](#) (HetiVálasz, 2006-01-26)
4. Béres Attila: [A Kárpátaljai Római Katolikus Egyház története a rendszerváltástól napjainkig .1- 7. rész](#)
5. Fodor Gyula: [A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola vonzókörzetének vizsgálata](#) (Közoktatás, 2004/4-5.)
6. Szamorovszkyné Nagy Ibolya: [Kárpátalja a világháborúk között](#) (Klió 2005/1.)
7. Kész Margit: [Tapasztalatok a népi gyógyászat terén Kárpátalja egy mikrorégiójában, egy vallási és etnikai kontaktzónában](#) (Acta beregsasiensiss)
8. Bognár Zsolt: [A polgári lakosság tömeges, szovjet fogságba hurcolásának okai és módszerei Magyarországon 1944/45-ben](#) (Acta beregsasiensiss)
9. Zseliczky Béla: [Kelet- és közép-európai kitelepítések a második világháború idején és után, azok sztálini módszerei](#) (Acta beregsasiensiss)
10. Szemák Mária: [A közigazgatás reprezentatív építészeti kerete a századfordulós Munkácson \(1867–1914\)](#) (Közoktatás, 2004/1)
11. Udvari István: [Szlovákia és Kárpátalja tartományi határa a két világháború között \(1919–1939\)](#) (Klió 2004/2.)
12. Болджар М.М. Закарпаття між світовими війнами. Факти. Події. Люди. Оцінки. – Ужгород, 2001. – 148 с.
13. Boldizsár M. M.: Zakarpattya mizs szvitavömi vijnámi. Fáktö. Pogyyji. Ljogyi. Ocinki. (Kárpátalja a világháborúk között. Tények. Események. Emberek. Értékelések. Uzsgorod, 2001. 148 p.)

12. Múzeumok, műemlékvédelem Kárpátalján.

- d) A múzeumok mint kutatóhelyek.
- e) A Kárpátaljai Honismereti Múzeum
- f) A beregvidéki és a járási múzeumok
- g) A műemlékvédelem állapota (építészet, emlékművek, emlékhelyek)

Irodalom:

- [1. Мезенцева Г.Г. Музеезнавство. – К., 1980.](#)

[2.Бондар М.М., Мезенцева Г.Г., Славін Л.М. Нариси музейної справи. – К., 1959.](#)

[3.Омельченко Ю.А. Шкільні музеї. – К., 1981.](#)

[4.Скрипник Г.А. Етнографічні музеї України. – К., 1989.](#)

5.Акуленко В. Охорона пам'яток культури в Україні (1917–1990 рр.). К., 1991.

6.Заремба С. Українське пам'яткознавство: історія, теорія, сучасність. К., 1995.

7.Інструкція з обліку, охорони і зберігання музейних предметів і колекцій державної частини музейного фонду України. К., 2003.

8.Керецман Н. Красна діяльність «Просвіти» на Закарпатті / Н. Керецман, В. Керецман // Науковий збірник Товариства «Просвіта» в Ужгороді. Річник I (XV). – Ужгород: Закарпатське крайове Товариство «Просвіта», 1996. –С. 52-57.

9.Кобаль Й. Зчинатель музейної справи: [Т. Легоцький] / Й. Кобаль// Закарпатська правда. –1995. –25 липня. –С. 4.7.

10.Малець О. Пригоди колекції Т. Легоцького / О. Малець // Новини Мукачева.–1994. – 23 червня. –С. 6.8.

11.Малець О. Тиводар Легоцький –засновник першого на Закарпатті Мукачівського історичного музею/ О. Малець// Срібна Земля. –1995. –7 жовтня. –С.14.

12.Общество им. А. Духновича // Поп И. Энциклопедия Подкарпатской Руси / Карпато-русский Этнологический Исследовательский Центр США / Ред. рус. текста М.

13.Шабак; Ред. англ. текста К.А.Шабак; Ред. чеш., слов., польск., болг. текстов Д.Поп; Ред. изд-ва и укр. текста В.Падык. –Ужгород: Изд-во В.Падыка, 2001. –431 с.10.

14.Панкулич В. В. Історія музейної справи на Закарпатті/ В. В. Панкулич// Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Історія. –Вип. 22. –Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2009. –С. 159-161.

13.Tudományos kutatóhelyek Kárpátalján, levéltárak.

A Kárpátaljai Állami Levéltár mint kutatóhely

- d) Járási levéltárak és rendeltetésük
- e) A hivatalok és más szervek levéltárai
- f) A levéltárakban folyó munka

Irodalom:

1. Nikolaus Radványi: Die Archive in der Podkarpatska Rus. Užhorod. 1922.

2.Delegan Mihajlo-Kutassy Ilona: A Kárpátaljai Területi Állami Levéltár beregszászi osztályának magyar provenienciájú fondjai és leírási egységei 1919-ig és 1938-1945 között. Budapest, 2009.

3. Архіви України. Путівник. Ред: Ірини Матяш. Київ, 2007.

4. Місюра В.П. До історії архівів і архівної справи на Закарпатті. УжНУ. Доповіді та повідомлення. № 2. Серія історична, 1958.

5. Csátáry György: Levéltári kalászatok, Ungvár-Budapest, 1993.

6. Я.І.Штернберг і співробітники архіву. Упорядник. Державний Архів Закарпатської області. Рекламно-інформаційний проспект. Ужгород, 1995.

7. Kutassy Ilona: Váry László okmánykollekciója. Kárpáti Kalendárium 1996.

8. Bereg vármegye főispánjának iratai 1342-1800. Szerk. Henszel Ágota. Nyíregyháza 1998.

9. Делеган М.В. Архівна справа на Закарпатті у 1945-1991 роках. Нариси історії Закарпаття. Том. III. Ужгород, 2003

10. Перелік фондів Державного Архіву Закарпатської області України. Др. Михайло Делеган, Др. Віорел Чубота, Др. Ірина-Люба Горват. Сату Маре-Ужгород, 2004.

13. A Kárpátalja multjának kutatói

- d) Egyházi történetírás
- e) Adatközlő-leíró történetírás
- f) A tudományos módszerek használatának kezdete
- g) A történetírás művelői, írásaik jellemzői
- e)A magyar nyelvű és az ukrán-ruszin történetírók
- f)A szovjet idők történetírása Kárpátalján
- g)Történetírás az Ukrán Köztársaságban

Irodalom:

1. Mihajlo Lucskaj: Isztorija karpatszkih ruszinyiv. Prjasiv,1988. (Lucskay Mihály: A Kárpáti ruszinok története. Eperjes, 1988.)

2. Lehoczky Tivadar: Bereg vármegye monographiája. I-III kötet, Ungvárott, 1881-1882.

3. Mészáros Károly: Ungvár története a legrégebb időktől máig. Pest 1861.

4. Gálócsy Zoltán: Ung vármegye főispánjai és tisztségviselői a legrégebb kortól 1867-ig. (Szerk: Csátáry György)

5. Bonkáló Sándor: A rutének. Basel-Bp. 1996.

6. Soós Kálmán: Perlekedő évszázadok. Ungvár-Bp. 1995.

7. Csátáry György: Levéltári kalászatok. Ungvár-Bp. 1993.

8. Botlik József: Hármaskereszt alatt. Görög katolikusok Kárpátalján az ungvári uniótól napjainkig (1646-1997) Bp. 1997.

9. Csatóry György: A Lehoczky - hagyaték, Ungvár, 2001
10. Váradi-Sternberg János: Századok öröksége. Bp.-Uzsgorod, 1981.
11. Deschmann Alajos: Kárpátalja műemlékei. Bp. 1990.
12. Keresztyén Balázs: Kárpátaljai Művelődéstörténeti Kislexikon. Bp.-Beregszász, 2001.
13. Дмитро Данилюк: Історична наука на Закарпатті. Ужгород, 1999.

14. Kárpátalja az Ukrán Köztársaságban

- a) Politikai változások
- b) Egyházi és kulturális szervezetek tevékenysége
- c) Ipar és a mezőgazdaság jellemzői
- d) Az ukrán kisebbségek helyzete

Irodalom:

1. Botlik József–Dupka György: Ez hát a hon... Mandátum–Universum, Budapest–Ungvár 1991
2. Fedinec Csilla, Vehes Mikola (főszerk.) Kárpátalja 1919–2009: történelem, politika, kultúra. – Budapest: Argumentum, MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézete, 2010. – 640 o.
3. Закарпаття 1919–2009 років: історія, політика, культура / україномовний варіант українсько-угорського видання / Під ред. М. Вереша, Ч. Фединець; [Редколлег. Ю. Остапець, Р. Офіцинський, Л. Сорко, М. Токар, С. Черничко; Відп. за вип. М. Токар]. – Ужгород: Видавництво «Ліра», 2010. – 720 с.

ЛІТЕРАТУРА /AJÁNLOTT IRODALOM:

1. Bagu Balázs - Szakáll Mihály: A szabadságharc nemzetőrei. Ungvár-Bp. 1994.
2. Bendász István: Az 1848-1849-es szabadságharc és a Munkácsi Görög Katolikus Egyházmegye, Ungvár 1997.
3. Bendász István: Az 1848-1849-es szabadságharc és a Munkácsi Görög Katolikus Egyházmegye. Ungvár, 1997
4. Bona Gábor: Kossuth Lajos kapitányai. Bp. 1988.
5. Bona Gábor: Tábornokok és törzstisztek a szabadságharcban, 1848-49. Bp. 1987
6. Bonkáló Sándor: A rutének. Basel-Bp. 1996.
7. Botlik József: Hármassal kereszt alatt. Görög katolikusok Kárpátalján az ungvári uniótól napjainkig (1646-1997) Bp. 1997.
8. Csatóry György: A Lehoczky - hagyaték, Ungvár, 2001
9. Csatóry György: Levéltári kalászatok, Ungvár-Budapest, 1993
10. Csatóry György: Szabadságharc a végeken. Ungvár, 1999.
11. Csatóry György: Múltunk írott ereklyéi, Ungvár – Bp. 1995.
12. Csatóry György: Gróf Bercsényi Miklós levelei és emléke Ung vármegyében. Ungvár, 2004
13. Deschmann Alajos: Kárpátalja műemlékei. Bp. 1990.
14. Дмитро Данилюк: Історична наука на Закарпатті. Ужгород, 1999.
15. Dr. Takács János: Közteherviselés II. Rákóczi Ferenc korában. Zalaegerszeg, 1941.
16. Esze Tamás: A tiszaháti felkelés. Budapest, 1952.
17. Gálócsy Zoltán: Ung vármegye főispánjai és tisztviselői a legrégebb kortól 1867-ig. (Szerk: Csatóry György)
18. Історія Закарпаття. Ред. Гранчак І.В. Т. 1-3. Ужгород, 1993-1995 pp.
19. Keresztyén Balázs: A Perényiek és Báró Perényi Zsigmond élete, emléke Ugocsában. Ungvár, 2000.
20. Keresztyén Balázs: Kárpátaljai Művelődéstörténeti Kislexikon. Bp.-Beregszász, 2001.
21. Kobály József: Kárpátalja népei a történelem keresztútján. Kárpátaljai Szemle. 1993. 3-4. szám
22. Kobály József: Sine ira et stúdió. Ungvár, 1998.
23. Kossuth Lajos: Írások és beszédek 1848-1849-ből. Bp. 1987
24. Kovács Ágnes: Károlyi Sándor. Bp. 1988.
25. Köpeczi Béla. II. Rákóczi Ferenc az államférfi és az író. Bp. 1976.
26. Lehoczky Tivadar: Bereg megye és a munkácsi vár 1848-1849-ben. Munkács, 1899.
27. Lehoczky Tivadar: Bereg vármegye monographiája. I-III kötet, Ungvárott, 1881-1882.
28. Lehoczky Tivadar: Bereg vármegye monographiája. Ungvárott, 1880-1881.
29. Магочі Павло Роберт: Формування національної самосвідомості: Підкарпатська Русь (1848-1948) Ужгород, 1994.
30. Máramaros megye (Honismereti írások a monarchia korából) Szerk: S Benedek András. Bp. Beregszász. 1997.
31. Мészáros Károly: Ungvár története a legrégebb időkől máig. Pest 1861.
32. Михайло Лучкай: Історія карпатських русинів. Пряшів, 1988.
33. Олександр Міщук: Нариси з соціально-господарської історії Підкарпатської Русі, Прага 1938.
34. Pásztor Emil: A tizenötödik vértanú, Bp. 1985
35. R. Várkonyi Ágnes - Köpeczi Béla. II. Rákóczi Ferenc, Bp. 1976.
36. Rákóczi Ferenc Emlékiratai. Budapest, 1979.
37. Rákóczi tükrök. (Naplók, jelentések, emlékiratok a szabadságharcról) Köpeczi Béla és R. Várkonyi Ágnes. Bp. 1973.
38. Soós Kálmán: Perlekedő évszázadok. Ungvár-Bp. 1995.
39. Száva István – Vámos Magda. Így élt II. Rákóczi Ferenc. Bp. 1976.
40. Szekfű Gyula: A száműzött Rákóczi. Bp. 1993.
41. Степан Пап: Історія Закарпаття. Т. 1-3. м. Івано-Франківск 2001.
42. Udvari István: Tallózások ukrán, ruszin és szlovák könyvek körében, Nyíregyháza 1995.
43. Udvari István: Ruszinok a XVIII. században. Nyíregyháza 1994.
44. Ung megye (Honismereti írások Ung megyéből 1944-ig) Szerk: S. Benedek András, Beregszász-Bp. 1998.
45. Váradi Sternberg János: Az ungvári vár ostroma. Századok öröksége. Budapest-Ungvár, 1980.

45.Várad-Sternberg János: Századok öröksége. Bp.-Uzsgorod, 1981.

Додаток 3 / 3. számú melléklet

Методичні вказівки до контрольних робіт з дисципліни / Módszertani útmutató ellenőrző dolgozatokhoz
Історичне краєзнавство /Történelmi honismeret
Tantárgyból

1.A kárpátaljai terület régészeti lelőhelyei.

- a)Szláv települések.
- b)A honfoglalás lelőhelyei.
- c)Tárgyi és elbeszélő források.

A régészet fejlődése vidékünkön.(Lehoczky Tivadar, Zatlukál testvérek, Jankovich József, az Ungvári Nemzeti Egyetem ásatásai: Balaguri Eduárd, Kotigorosko, stb.)

Irodalom:

1. Csatáry György: A Lehoczky-hagyaték. Ugocsa Print, Ungvár, 2001.
2. Fedinec Csilla: A kárpátaljai magyarság történelmi kronológiája 1918-1944, Lilium Aurum, 2002.
3. Harajda János: Зоря-Хайнал, Ungvár, 1942-44.
4. Igyártó Györgyi: A máramarosi koronavárosok. Intermix Kiadó, Ungvár-Budapest, 2005.
5. Jankovich József, A munkácsi Lehoczky-múzeum a cseh megszállás alatt. Csatáry György (szerk.): Hajnal. MKHSA, Beregszász-Budapest, 1995.
6. Keresztény Balázs: Kárpátaljai művelődéstörténelmi kislexikon. Mandátum Kiadó, Budapest-Beregszász, 2001.
7. Kobály József: Sine ira et studio. Clio, Ungvár, 1998.
8. Komáromy András: Ugocsa vármegye a történelemben. Clio, Ungvár, 2001.
9. Dr. Kormány Gyula: Kárpátalja földrajzi vázlat, Nyíregyháza-Budapest, 1996.

10. Lehoczky Tivadar: Adatok hazánk archaeológiájához különös tekintettel Bereg megyére és környékére. I.-II. Kötet. Ugocsa Print, Ungvár, 2001.
11. Lehoczky Tivadar: Bereg vármegye. Pollacsek Mihály könyv nyomdája, Ungvár, 1881-1882.
12. Razgulov Valerij: Lehoczky- Múzeum, Ungvár, 1997.

2. Vidékünk a honfoglalás idején.

- a) A magyar törzsek meghódítják vidékünket.
- b) Ungvár, Munkács, Borsova várai.
- c) Laborc fejedelem története.
- d) Koncepciók e történeti korról.

Irodalom:

1. Bartha A. : A magyar nép őstörténete. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1988.
2. Bendefy László: Kummagyararia a kaukázusi magyarság története. Cserépfalvi Kiadó, Budapest, 1941, 2002.
3. Czeglédy K.: Magyar őstörténeti tanulmányok. /Budapest Oriental Reprints A 3./ Budapest, 1985.
4. Czeglédy K.: Nomád népek vándorlása Napkelettől Napnyugatig. Körösi Csoma Kiskönyvtár 8. Akadémiai, Budapest, 1969.
5. Dienes I. : A honfoglaló magyarok. (Hereditas sorozat), Corvina Kiadó, Budapest, 1974.
6. Erdélyi I. : A magyar honfoglalás és előzményei. Budapest, 1986.
7. Engel P. : Beilleszkedés Európába, a kezdetektől 1440-ig. (Magyarok Európában sorozat 1. kötet), Budapest, 1990.
8. Fodor I. : Verecke híres útján... A magyar nép őstörténete és a honfoglalás. (Magyar História sorozat), Gondolat Kiadó, Budapest, 1975.
9. Györffy Gy.: Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza 1-3. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1963-1987.
10. Györffy Gy.: Krónikáink és a magyar őstörténet. Régi kérdések - új válaszok. Balassi Kiadó, Budapest, 1993.
11. Györffy Gy.: A magyarság keleti elemei. Gondolat Kiadó, Budapest, 1990.
12. Hajdú P., Domokos P. : Uráli nyelvrokaink. Tankönyvkiadó, Budapest, 1978.
13. Hóman B., Szekfű Gy. : Magyar történet. 1. köt. Budapest, 1935.
14. László Gy.: A „kettős honfoglalás”. (Gyorsuló idő sorozat), Magvető Kiadó, Budapest, 1978.
15. László Gy.: Árpád népe. Helikon Kiadó, Budapest, 1988.
16. Komjáthy I.: Mondák könyve. Móra Könyvkiadó, Budapest, 1955.
17. Kristó Gy.: Levedi törzsszövetségétől Szent István államáig. Budapest, 1980.
18. Matolcsi J.: Állattartás őseink korában. Gondolat Kiadó, Budapest, 1982.
19. Róna-Tas A.: A magyarság korai története. (Tanulmányok) (Magyar Őstörténeti Könyvtár 9.) József Attila Tudományegyetem Kiadója, Szeged, 1995.
20. Trogmayer O.: Szer monostorától Ópusztaszerig. (Gyorsuló idő sorozat) Budapest, 1980.
21. Váczy P.: A magyar történelem korai századaiból. (História Könyvtár.) Budapest, 1994.
22. Vámbéry Á.: A magyarság keletkezése és gyarapodása. Budapest, 1989.

3.A Kárpátaljai közigazgatás története

- a) A vármegyék kialakulása és igazgatásuk
- b) A trianoni békeszerződés hatása
- c) Az I. és II. bécsi döntések következményei
- d) Kárpátalja az USzSzK és Ukrajna kötelékében

Irodalom:

1. [Kobály József](#): Sine ira et studio. Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség, Ungvár, 1998.
2. [Botlik József](#): Egestas Subcarpathica. Adalékok az Északkeleti-Felvidék és Kárpátalja. XIX–XX. századi történetéhez. Hatodik Síp Alapítvány, Budapest 2000.
3. Botlik József–[Dupka György](#): Ez hát a hon... Tények, adatok, dokumentumok a kárpátaljai magyarság életéből 1918–1991. Mandátum–Universum, Budapest–Szeged, 1991.
4. [Botlik József 2000: Már Trianon előtt elvégeztetett. Kisebbségkutatás 2000/2.](#)
5. [Móricz Kálmán](#): *Kárpátalja sorsfordulói* Hatodik Síp Alapítvány, Budapest 2001,
6. [Ivan Pop](#): Dějiny Podkarpatské Rusi v datech. 2005.
7. Balla Gyula: Kárpátaljai magyarság 1918–1988. In: Jelentések a határokon túli magyar kisebbségek helyzetéről. ELTE–MKKE, Budapest, 1988.
8. Balogh Arthur: Vélemények a ruszin autonómiáról. Magyar Kisebbség, 1939. VIII. 1. Benda Kálmán (főszerk.): Magyarország történelmi kronológiája. III. köt. 1848–1944. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1983.
9. Benedek András, S.: Kárpátalja története és kultúrtörténete. Bereményi Könyvkiadó, Budapest, 1995.
10. Боднар, В. Л.–Вегеш, М. М.: Карпатська Україна в міжнародних відно- синах (1938–1939). Вид-во УЖДУ, Ужгород, 1997.
11. Болджар, М.: Закарпаття між двома світовими війнами. Ужгород, 1993.
12. Borkanuk, Oleksa: Az autonómia teljes megvalósításáért. Kárpátalja gazdasági, szociális és kulturális színvonalának emeléséért. Skolnaja Pomocs ny., Munkács–Mukaëevo, 1937.
13. Borsody István (szerk.): Magyarok Csehszlovákiában 1918–1938. Az Ország Útja kiadása. Budapest, [1938].
14. Boros László (szerk.): Kárpátalja. Nyíregyháza, 1999.
15. Botlik József–Dupka György: Ez hát a hon... Tények, adatok, dokumentumok a kárpátaljai magyarság életéből 1918–1991. Mandátum–Universum, Budapest–Szeged, 1991.
16. Botlik József: Hármassal kereszttalatt. Görög katolikusok Kárpátalján az ungvá- ri uniótól napjainkig 1646–1997. Budapest, 1997.

17. Botlik József: *Egestas Subcarpathica. Adalékok az Északkeleti-Felvidék és Kárpátalja XIX–XX. századi történetéhez.* Hatodik Síp Alapítvány, Budapest, 2000.
18. Bölöny József: *Kárpátalja önkormányzata.* Magyar Nemzet, 1939. IV. 5.
19. Bölöny József: *A Kárpátaljai Vajdaságról és annak önkormányzatáról szóló törvényjavaslat bírálata.* /Magyar Közigazgatás Könyvtára, 12./ Budapest, 1940.
20. Cotelly István: *Kárpátalja közigazgatás- és alkotmányjogi helyzete a Csehszlovák Köztársaságban.* In: *Közigazgatástudomány.* Budapest, 1939, 233–249. p.
21. Csátár István–Ölvedi János (szerk.): *A visszatért Felvidék adattára.* Rákoczi Kiadó, Budapest, 1939.
22. Csátary György (szerk.): *Zorja – Hajnal. A Kárpátaljai Tudományos Társaság (1941–1944).* Mandátum Kiadó–Hatodik Síp Alapítvány, Beregszász–Budapest, 1995.
23. Csiki Lajos: *A Felvidék és Kárpátalja felépítése az új magyar nemzetiségi politika vonalán.* Budapest, 1942.
24. Csomár Zoltán: *A csehszlovák államkeretbe kényszerített magyar református keresztyén egyház húszéves története (1918–1938).* M. Kir. Állami ny., Ungvár, 1940.
25. Данилюк, Д. Д.: *Історіографія Закарпаття в новітній час (1917–1985).* Львів, 1987.
26. Dombrády Loránd–Tóth Sándor: *A Magyar Királyi Honvédség 1919–1945.* Zrí-nyi Kiadó, Bp. 1987.
27. Довганич, О.–Пашкуй, З.–Троян, М.: *Закарпаття в роки війни.* Карпати, Ужгород, 1990.
28. Довганич, О.: *Проблеми історії Закарпаття напередодні другої світової війни (1938–1945 pp.).* Дис. у вигляді наук. доповіді на здо-буття наук. ступеня д-ра іст. наук. Ужгород, 1997.
29. Egan Imre, Dr.: *Milyen legyen a ruszin autonómia?!* Miravcsik Könyvnyomda, Ungvár, 1939.
- Fazekas József (szerk.): *Vagyunk és leszünk. A szlovenszko magyarországi társadalmi rajza 1918–1945.* 30. Kalligram Könyvkiadó, Pozsony, 1993.
31. Fedinec Csilla: *Kárpátalja közigazgatása és tanügyigazgatása 1938–1944 között.* Magyar Pedagógia, 1996. 4. sz. 367–375. p.
32. Fedinec Csilla: *Kárpátalja anno (közigazgatási vázlat).* Pánsíp, 1999. 30–38. p.

4. Kiemelkedő személyiségek Kárpátalja múltjában

- Tudósok
- Írók, költők
- Művészek
- Politikusok

Irodalom:

- Keresztény Balázs, *Kárpátaljai művelődéstörténeti lexikon.* Budapest-Beregszász 2001.
- Иван Поп, *Єнциклопедія Подкарпатської Русі,* Ужгород, 2001.
- Єнциклопедія Закарпаття. *Визначні особи XX. століття.* Ужгород, 2007.

5. Kárpátalja az első és a második világháború idején

- Első világháborús hadi események.
- Az I. világháború emlékei Kárpátalján.
- A II. világháború hadi eseményei.
- A világháború emléke Kárpátalján.

Irodalom:

- [Nosz Gyula](#): *Csehszlovákia története (Történelem a világháború után IX-XII. füzet.)* Budapest, 1932.
- Taylor: *A második világháború képes krónikája - Akadémiai Kiadó, Budapest, 1988* [Radics Elemér](#): *3. Arató Endre*: *Csehszlovákia története. 1849-1945.* - Tankönyvkiadó, Budapest, 1963.
- Pavel Reiman - Frantisek Jordán - Jan Kozák: *Csehszlovákia Kommunista Pártjának története - Politikai Könyvkiadó, Bratislava, 1962.*
- Kovács János - [Szombathy Viktor](#): *Csehszlovákia - Panoráma/Panoráma útikönyvek (történeti ismertető részek),* Budapest, 1976.
- Petr Pithart: *Demokratikus kísérletek Csehszlovákiában (Paulik Antal fordítása) - Kalligram, I. évf. 1992. október.*
- [Sallai Gergely](#): *Az első bécsi döntés - Osiris Kiadó, Budapest. 2002.*
- [Fényi Tibor](#): *A csehszlovákiai magyar kisebbség történetének kronológiája - Beszélő, 1981. október, I. Évfolyam / 3 Szám*

6. Múzeumok, műemlékvédelem Kárpátalján.

- A múzeumok mint kutatóhelyek.
- Kárpátaljai Honismereti Múzeum
- Beregvidéki és a járasi múzeumok
- Múzeum a Munkácsi várban

A műemlékvédelem állapota (építészet, emlékművek, emlékhelyek)

Irodalom:

- Качій Ю. *З історії музейної справи на Закарпатті / Ю. Качій // Науковий збірник Закарпатського краєзнавчого музею. – Вип. 1. – Ужгород: Карпати, 1995. – С. 9-15.5.*
- Керецман Н. *Краєзнавча діяльність «Просвіти» на Закарпатті / Н. Керецман, В. Керецман // Науковий збірник Товариства «Просвіта» в Ужгороді. Річник I (XV). – Ужгород: Закарпатське крайове Товариство «Просвіта», 1996. – С. 52-57.*
- Кобаль Й. *Зачинатель музейної справи: [Т. Легоцький] / Й. Кобаль // Закарпатська правда. – 1995. – 25 липня. – С. 4.7.*

4. Малець О. Пригоди колекції Т. Легоцького / О. Малець // Новини Мукачева. – 1994. – 23 червня. – С. 6.8.
5. Малець О. Тиводар Легоцький – засновник першого на Закарпатті Мукачівського історичного музею / О. Малець // Срібна Земля. – 1995. – 7 жовтня. – С. 14.
6. Общество им. А. Духновича // Поп И. Энциклопедия Подкарпатской Руси / Карпато-русский Этнологический Исследовательский Центр США / Ред. рус. текста М. Шабака; Ред. англ. текста К.А. Шабака; Ред. чеш., слов., польск., болг. текстов Д. Попа; Ред. изд-ва и укр. текста В. Падыак. – Ужгород: Изд-во В. Падыака, 2001. – 431 с. 10.
8. Панкулич В. В. Історія музейної справи на Закарпатті / В. В. Панкулич // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Історія. – Вип. 22. – Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2009. – С. 159-161.
9. Піскова Е. М. Музей Легоцького в Мукачевому / Е. М. Піскова // Енциклопедія історії України. – У 10 т. – Т. 7: Мл – О / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. – К.: Наукова думка, 2010. – 728 с.
10. Попп Д. Тиводар Легоцький і «Мукачівське музейне товариство» / Д. Попп // Старий Замок. – 1998. – 26 лютого. – С. 6.13.
11. Акуленко В. Охорона пам'яток культури в Україні (1917–1990 рр.). К., 1991.
12. Заремба С. Українське пам'яткознавство: історія, теорія, сучасність. К., 1995.
13. Інструкція з обліку, охорони і зберігання музейних предметів і колекцій державної частини музейного фонду України. К., 2003.

7. Levéltárak Kárpátalján

- a) A Kárpátaljai Állami Levéltár mint kutatóhely
- b) Járási levéltárak és rendeltetésük
- c) A hivatalok és más szervek levéltárai
- d) A levéltárakban folyó munka

Irodalom:

1. Nikolaus Radványi: Die Archive in der Podkarpatska Rus. Užhorod. 1922.
2. Delegan Mihajlo-Kutassy Ilona: A Kárpátaljai Területi Állami Levéltár beregszászi osztályának magyar provinciájú fondjai és leírási egységei 1919-ig és 1938-1945 között. Budapest, 2009.
3. Архіви України. Путівник. Ред: Ірини Матяш. Київ, 2007.
4. Місюра В.П. До історії архівів і архівної справи на Закарпатті. УжНУ. Доповіді та повідомлення. № 2. Серія історична, 1958.
5. Csatóry György: Levéltári kalászatok, Ungvár-Budapest, 1993.
6. Я.І. Штернберг і співробітники архіву. Упорядник. Державний Архів Закарпатської області. Рекламно-інформаційний проспект. Ужгород, 1995.
7. Kutassy Ilona: Váry László okmánykollekcója. Kárpáti Kalendárium 1996.
8. Bereg vármegye főispánjának iratai 1342-1800. Szerk. Henszel Ágota. Nyíregyháza 1998.
9. Делеган М.В. Архівна справа на Закарпатті у 1945-1991 роках. Нариси історії Закарпаття. Том. III. Ужгород, 2003
10. Перелік фондів Державного Архіву Закарпатської області України. Др. Михайло Делеган, Др. Віорел Чубота, Др. Ірина-Люба Горват. Сату Маре-Ужгород, 2004.

8.A Kárpátaljai történetírás a XIX-XX. században

- a) Egyházi történetírás
- b) Adatközlő-leíró történetírás
- c) A tudományos módszerek használatának kezdete
- d) A történetírás művelői, írásaik jellemzői.

Irodalom:

1. Fedinec Csilla, Iratok a Kárpátaljai Magyarország Történetéhez 1918-1944. Törvények, rendeletek, kisebbségi programok, nyilatkozatok. Fontes Historiae Hungarorum 2. Fórum Intézet - Lilium Aurum. Dunaszerdahely, 2001.
2. Botlik József: Egestas Subcarpathica. Adalékok az Északkeleti-Felvidék és Kárpátalja. XIX-XX. századi történetéhez. Hatodik Síp Alapítvány, Budapest 2000
3. Botlik József-Dupka György: Ez hát a hon... Tények, adatok, dokumentumok a kárpátaljai magyarság életéből 1918-1991. Mandátum-Universum, Budapest-Szeged, 1991
4. Botlik József 2000: Már Trianon előtt elvégeztetett. Kisebbségkutatás 2000/2.
5. Móricz Kálmán: *Kárpátalja sorsfordulói* Hatodik Síp Alapítvány, Budapest 2001, ISBN 963 829 471 X
6. Ivan Pop: Dějiny Podkarpatské Rusi v datech. 2005.
7. Kobály József: Sine ira et studio. Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség, Ungvár, 1998